

62

ΙΑΝ-ΦΕΒ-ΜΑΡ-ΑΠΡ

2016

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

α	ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας:	
ν	Ένα «εργαστήρι» πολιτισμού...	3
ε	Σχολικός εκφοβισμός	
μ	Πάττυ Παπαδήμου	9
ό	Οι Μπούλες της Νάουσας και οι Προσωπίδες των Ιωαννίνων	
χ	Χρήστος Ζάλιος	14
ε	Το αρχοντικό του Σιορ Μανωλάκη	
ρ	Moutsoroulo's archive	21
ι	Λίγο πριν την Απελευθέρωση	
ε	Αλέκος Χατζηκώστας	26
ρ	Λίμνη των κύκνων - Η Νόρμα του Μπελίνι	
ι	Δήμητρα Σμυρνή	28
ε	Άνοιξαν τα δέντρα όλα	
ρ	Κυριάκος Δημήτρης	32
ι	Ο περιηγητισμός στη Μακεδονία τα προεπαναστατικά χρόνια	
ε	Ξένοι περιηγητές στην Ημαθία	
ρ	Ερμανουήλ Ξυνάδας	35
ι	Dancing with the Prince	
ε	Μανωλάκης Κ., Κιτσόπουλος Δ., Νικολάεβ Σ., Καραγιαννίδης Ν.	43
ρ	Προκήρυξη 7ου Πανελλήνιου Διαγωνισμού Ποίησης & Διηγήματος	46

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΕΤΡΑΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

της Κοινωφελούς Επιχείρησης
Πολλλαπλής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Π.Α.) Δ. Βέροιας

Ιαν. - Φεβ. - Μαρ. - Απρ. 2016

Αριθμός Τεύχους **62**

ISSN 11065354

Ιδιοκτήτης - Εκδότης

Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας

Διευθυντής

Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνος έκδοσης

Μανώλης Ξυνάδας

Συνεργάτες τεύχους

Νανά Καραγιαννίδου

Βούλα Κοτσάλου - Πάπαρη

Πάττυ Παπαδήμου

Χρήστος Ζάλιος

Αλέκος Χατζηκώστας

Δήμητρα Σμυρνή

Γραφιστική επιμέλεια - εκτύπωση

«Κλίμαξ», Βαγγέλης Οικονόμου

© Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας

Αντωνιάδη 19

591 00 - Βέροια

Επιτρέπεται η μερική ή ολική αναπαραγωγή

ή δημοσίευση των κειμένων

που περιλαμβάνονται στο περιοδικό

με τη ρητή αναφορά στην πηγή.

Τα άρθρα που φιλοξενούνται στο περιοδικό

εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών, οι

οποίοι και έχουν την αποκλειστική ευθύνη

για τα στοιχεία που παρουσιάζονται.

Δημοσίευση στα Πολιτιστικά Δρώμενα

Στα Πολιτιστικά Δρώμενα δημοσιεύονται μελέτες, άρθρα, απόψεις κ.τ.λ. που σχετίζονται με διάφορους τομείς του πολιτισμού, όπως η μουσική, ο χορός, το θέατρο, ο κινηματογράφος, η ζωγραφική, γενικά, αλλά και της ιστορίας, της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής κ.α. με ειδικό ενδιαφέρον σε μελέτες και άρθρα που σχετίζονται με τη Βέροια.

Στη συγγραφή θα πρέπει να τηρούνται κανόνες σύνταξης σύμφωνα με τα παρακάτω:

Το θέμα να έχει ειδικό ενδιαφέρον και να σχετίζεται με τους προαναφερόμενους τομείς, ενώ προκρίνονται άρθρα από τα οποία προκύπτουν πρωτότυπα συμπεράσματα και προάγεται η έρευνα στο εκάστοτε πεδίο.

Τα άρθρα θα πρέπει να κατατίθενται επαρκώς τεκμηριωμένα, προσεγμένα και κατά το δυνατόν φιλολογικά ελεγμένα, ενώ σύμφωνα με τις τεχνικές απαιτήσεις θα πρέπει να παραδίδονται γραμμένα με γραμματοσειρά Cambria 12 στ και μονό διάστιχο. Επίσης, θα πρέπει να αποφεύγονται τα πολλαπλά κενά μετά το τέλος της κάθε λέξης καθώς επίσης εφιστάται η προσοχή στα σημεία στίξης και κυρίως στο κόμμα και την τελεία τα οποία θα πρέπει να είναι κολλημένα στο τελευταίο γράμμα της λέξης που συνοδεύουν και να μην μεσολαβεί κενό. Τέλος, όπου χρειάζονται παραπομπές, αυτές τοποθετούνται σύμφωνα με το σύστημα που ορίζεται από το word και όχι ως ξεχωριστά αποσπάσματα με αστεράκια κ.τ.λ.

Η έκταση των άρθρων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις πέντε (5) σελίδες Α4 γραμμένες με τις παραπάνω προϋποθέσεις. Μεγαλύτερα σε έκταση άρθρα θα αξιολογούνται και θα δημοσιεύονται κατά περίπτωση.

Το φωτογραφικό υλικό που θα συνοδεύει τα άρθρα θα αποστέλλεται μαζί με το άρθρο σε ξεχωριστά αρχεία τύπου jpg σε υψηλή ανάλυση. Αν το άρθρο δεν συνοδεύεται από φωτογραφικό υλικό επιλογής του συντάκτη θα δημοσιεύεται χωρίς φωτογραφίες.

Τα Πολιτιστικά Δρώμενα θα κυκλοφορήσουν για το έτος 2015, σε 4μηνια περιοδικότητα. Η παράδοση των άρθρων από τους συντελεστές θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί την 1^η Απριλίου για το 1^ο φύλλο, την 1^η Σεπτεμβρίου για το 2^ο φύλλο και την 1^η Δεκεμβρίου για το 3^ο φύλλο.

Υπεύθυνη για τη δημοσίευση ενός άρθρου είναι η συντακτική επιτροπή, η οποία και αποφασίζει για τη δημοσίευση ή μη του άρθρου, όταν δεν τηρούνται οι παραπάνω κανόνες ή αν συντρέχουν άλλοι λόγοι, οι οποίοι θα εξηγούνται στους ενδιαφερόμενους.

ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας: Ένα «εργαστήρι» πολιτισμού...

Αφιέρωμα της τοπικής
εφημερίδας «ΒΕΡΟΙΑ»
16-4-2016

Αναμφίβολα το σημείο αναφοράς για τον παραγόμενο πολιτισμό στον Δήμο Βέροιας και αιχμή του δόρατος για ολόκληρη την Ημαθία, είναι η Κοινωφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ). Το Νομικό Πρόσωπο που προήλθε από την συγχώνευση κοινωφελών φορέων, όπως το Δημοτικό Ωδείο, την Αντωνιάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών και την ΔΕΤΟΠΟΚΑ (Δημοτική Επιχείρηση Τοπικής Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης) σε μια ενιαία κοινωφελή επιχείρηση. Με τις ενοποιήσεις των Καποδιστριακών Δήμων σε Καλλικρατικούς, η ευθύνη της πολιτιστικής ανάπτυξης, ουσιαστικά, πέρασε στην υψηλή επιστασία της ΚΕΠΑ, σε συνεργασία με τους κατά τόπους πολιτιστικούς συλλόγους των τοπικών Κοινοτήτων.

«Η ΚΕΠΑ είναι η αιχμή του δόρατος του Δήμου Βέροιας. Ο πολιτισμός γενικά πρέπει να είναι αυτές τις δύσκολες εποχές μπροστά: είναι από τις δομές που λειτουργεί άψογα και αυτό οφείλεται στην γνώση, την εμπειρία και την αυτοθυσία των ανθρώπων της, με πολύ καλή συνεργασία με την διοίκηση και εμένα προσωπικά».

Η ΚΕΠΑ συντονίζει τις δράσεις της, ενώ σε άλλες πόλεις δίπλα μας, ο πολιτισμός ή είναι υποτονικός ή έχει ουσιαστικά σταματήσει. Έχουμε και θα ανακοινωθούν κι άλλα προγράμματα τέχνης, τοπικής ιστορίας, ενώ φιλοξενούμε εκδηλώσεις έντεχνου χορού και παράδοσης, μεγάλες ορχήστρες, σπουδαίους μουσικούς με διεθνή καριέρα και ανθρώπους του θεάτρου. Στις εγκαταστάσεις μας φιλοξενούνται εκδηλώσεις τόσο των διαφόρων δομών του Δήμου όσο και των τοπικών συλλόγων και ομάδων, τους οποίους και τους βοηθάμε και παρουσιάζουν τις δουλειές τους μέσα στους χώρους αυτούς. Ο κόσμος του Δήμου Βέροιας εμπιστεύεται την ΚΕΠΑ και αυτό είναι το σημαντικό».

Γιώργος Σοφινίδης, Αντιδήμαρχος Παιδείας –
Πρόεδρος Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας

«Ο πολιτισμός είναι ένα δυναμικό εργαλείο τοπικής ανάπτυξης. Διαμορφώνει ενεργούς και ενημερωμένους πολίτες, ικανούς να εκτιμήσουν, να δομήσουν μια κοινωνία που με τη σειρά της διαμορφώνει τους όρους ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Εάν αυτή η θέση γίνει αποδεκτή τότε η τοπική κοινωνία θα τολμήσει να επενδύσει πάνω στον πολιτισμό. Σε διαφορετική περίπτωση ο ρόλος του είναι περιθωριακός, «ψυχαγωγικός». Πρέπει η τοπική κοινωνία να νοιώσει ότι ο πολιτισμός μπορεί να της επιστρέψει πολλαπλά από όσα αυτή έχει επενδύσει σ' αυτόν, να της δώσει νέες προοπτικές» καταλήγει.

Γιάννης Καμπούρης, Διευθυντής
Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας

«Μια ζωή» στον Πολιτισμό

Επισκεφθήκαμε τον «Χώρο Τεχνών» για να «ζήσουμε» το κλίμα που επικρατεί ανάμεσα σε διοίκηση, προϊσταμένους και απλούς εργάζόμενους. Τελικά διαπιστώσαμε ότι τα αξιώματα είναι τύποις, αφού όλοι νοιώθουν το ίδιο με ένα και μοναδικό σκοπό. Να «βγει» σωστά η δουλειά και ο πολίτης να απολαύσει την καλύτερη ποιότητα.

«Όλα τα παιδιά στην ΚΕΠΑ, όταν υπάρχει μια εκδήλωση ή παράσταση, ποτέ δεν κοιτάνε το ρολόι για να φύγουν. Αυτό το κάνουν μόνο όταν τελειώσει η εκδήλωση. Ο Χώρος Τεχνών έγινε από πρόγραμμα του Εθνικού Πολιτιστικού Δικτύου Πόλεων που προκήρυξε το Υπουργείο Πολιτισμού. Πριν να προκηρυχθεί, είχαμε μια καλή γνωριμία με τον τότε Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Γιώργο Θωμά, ο οποίος ήταν και προσωπικός φίλος. Το μόνο που του ζήτησα ήταν να με ενημερώσει έγκαιρα αν θα βγει κάποιο πρόγραμμα για να κάνω μια σωστή προετοιμασία. Όλοι ξέραμε πως τα προγράμματα βγαίνουν σήμερα και σε δύο μήνες θα πρέπει να καταθέσεις μελέτες και προτάσεις. Σε δύο μήνες τι να πρωτοκάνεις.

Όντως κάποια στιγμή μου είπε ότι κυοφορείται ένα πρόγραμμα, το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων το οποίο θα έχει και καλή χρηματοδότηση στις υποδομές που φτάνει στο 100%. Με την πληροφορία αυτή ερχόμαστε στο Διοικητικό Συμβούλιο και αποφασίσαμε να κάνουμε ένα καινούργιο πολιτιστικό κέντρο, γιατί πραγματικά το είχε ανάγκη η πόλη. Ψάξαμε και βρήκαμε αυτό το οικόπεδο το οποίο ανήκει στο Ίδρυμα Μελά, βρήκαμε τους κληρονόμους και τους διαχειριστές και με την συζήτηση που είχαν με τον τότε Δήμαρχο Ανδρέα Βλαζάκη, αποφασίστηκε να παραχωρηθεί στο ΠΙΚΠΑ ο χώρος του Βρεφονηπιακού στο Άλσος και ο Δήμος να πάρει το συγκεκριμένο οικόπεδο.

Στην συνέχεια ανέλαβε Δήμαρχος ο Γιάννης Χασιώτης ο οποίος ήρθε με μια ορμή και παίρνει το έργο. Ήδη η προμελέτη υπήρχε και την είχαμε αναθέσει στον Νίκο Καλογήρου. Τότε, λοιπόν, δέχθηκα μια μηνυτήρια αναφορά από μία αρχιτέκτων της Βέροιας γιατί έγινε απευθείας ανάθεση. Έτσι με μπλέκει σε μια διαδικασία όπου εγώ θεωρούμουν υπεύθυνος γιατί είχα κάνει την πρόταση. Φάνηκε εκ των υστέρων όταν έγινε η προανάκριση από τις δικαστικές αρχές, πως σωστά ενήργησα και η υπόθεση μπήκε στο αρχείο. Τι σου μένει. Σου μένει ένα άγχος. Λες, γιατί ρε παιδί μου; Δεν έκανα κάτι παράτυπο. Κι όμως αυτό ήταν η αφορμή να τραβιέμαι με μηνύσεις. Είναι από αυτά που απογοητεύεις. Δεύτερη μεγάλη απογοήτευση ήταν το 2008 με την πρώτη συγχώνευση. Κάνω, λοιπόν, την μελέτη η οποία στέλνεται στην Περιφέρεια, αλλά γίνεται μια ένσταση από έναν Δημοτικό Σύμβουλο της αντιπολίτευσης τότε. Η Περιφέρεια είπε ότι κακώς την υπέγραψα εγώ. Έτσι την ξαναφέραμε την μελέτη στο Δημοτικό Συμβούλιο με άλλη υπογραφή και συγκεκριμένα από έναν άλλο Διευθυντή του Δήμου. Μου 'σύραν γενεές δεκατέσσερις, με προσβάλλανε, μου είπαν χίλια λόγια, τα οποία βέβαια γράφτηκαν και στα πρακτικά. Μετά από ένα, ενάμιση χρόνο, έρχεται μια γνωμοδότηση από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους που με δικαιώνει απόλυτα. Έτσι ζήτησα από την τότε Δήμαρχο μία δικαίωση, έτσι για την ιστορία. Δυστυχώς δεν έγινε αυτό που ζήτησα...».

Γιάννης Καμπούρης, Διευθυντής Κ.Ε.Π.Α.

Πως ξεκίνησε και πως έφτασε εδώ;

Η Κ.Ε.Π.Α. έχει την αρχή της στην Δημοτική Επιχείρηση Τοπικής Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης (ΔΕΤΟΠΟΚΑ) που δημιουργήθηκε το καλοκαίρι του 1989. Τότε ξεκίνησε μια προσπάθεια συντονισμού του συνόλου των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Δήμου που μέχρι τότε υπηρετούνταν από επιμέρους ΝΠΔΔ. Η προσπάθεια αυτή συνοδεύτηκε από μια αντίστοιχη προσπάθεια δημιουργίας μιας σειράς υποδομών που θα μπορούσαν να στηρίξουν τις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Έτσι, παράλληλα με την ίδρυσή της, η ΔΕΤΟΠΟΚΑ υπέβαλλε και εγκρίθηκε ένα επενδυτικό σχέδιο ύψους 500 εκατ. δραχμών που προέβλεπε: α) την ανακαίνιση αλλά και την ολοκλήρωση σειράς κτιριακών υποδομών, όπως την ανακατασκευή του πολιτιστικού κέντρου της Αντωνιάδειας Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, β) την ολοκλήρωση του ανοικτού θεάτρου, γ) την ανακατασκευή ενός παραδοσιακού κτιρίου που θα στέγαζε τις υπηρεσίες της επιχείρησης και τέλος δ) το δημαρχείο της πόλης.

Αυτό όμως που πρέπει να επισημανθεί είναι το γεγονός, ότι για πρώτη φορά γίνεται προσπάθεια για την δημιουργία ενός φορέα που θα διαχειριστεί τα θέματα της πολιτιστικής ανάπτυξης μέσα από μια ενιαία δομή, δομημένη με επαγγελματισμό και τη λογική ενός ιδιωτικού φορέα. Η λογική αυτή αντιμετωπίστηκε αρχικά με καχυποψία, αλλά η συνέχεια δικαίωσε την επιλογή αυτή.

Ένα άλλο κομβικό σημείο της ιστορίας της επιχείρησης είναι η συγχώνευσή της με μια σειρά άλλες δημοτικές επιχειρήσεις που λειτουργούσαν στα πλαίσια του δήμου το 2008, για να φθάσουμε στη σημερινή μορφή της ως κοινωφελούς επιχείρησης και στην αναμονή της δημοσίευσης του νέου ΦΕΚ που την αφορά.

«Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα μιας δομής δε μπορεί να κατακτηθεί σε ένα μικρό διάστημα. Απαιτείται ένας ικανός χρόνος ωρίμανσης. Η όποια προσπάθεια πρέπει να έχει συνέχεια και συνέπεια σε ότι αφορά τη στρατηγική της, τους στόχους που θα θέσει· δυστυχώς οι εκάστοτε πολιτικές διοικήσεις λειτουργούν με μια προοπτική που δε ξεφεύγει από τον ορίζοντα της τετραετίας. Παράλληλα, είναι επιρρεπείς στην υιοθέτηση επιλογών που θέλουν για διάφορους λόγους να επιβάλλουν ορισμένοι τοπικοί παράγοντες. Κανείς δεν αντιλέγει για τη σημασία των τοπικών δυνάμεων και των δυνατοτήτων που αυτές έχουν. Όμως πρέπει να υπάρχει η διαδικασία όσμωσης με άλλες δυνάμεις έξω από τα τεκταινόμενα σε τοπικό επίπεδο. Είναι όρος ανάπτυξης, είναι απόδειξη ωριμότητας των κοινωνιών».

Γιάννης Καμπούρης, Διευθυντής Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας

Η σημερινή δομή της ΚΕΠΑ

Ο προϋπολογισμός της επιχείρησης σήμερα ανέρχεται στο 1.200.000,00 €. Από αυτά τα 800.000,00€ αποτελούν χρηματοδότηση του δήμου και τα 400.000,00€ ίδια έσοδα και χρηματοδοτήσεις από διάφορα προγράμματα. Η νέα επιχείρηση απασχολεί 20 εργαζομένους με συμβάσεις ΙΔΑΧ και 44 συνεργάτες διαφόρων ειδικοτήτων μουσικοί, χορογράφοι, ζωγράφοι, κ.α.

«Εργαστήρι» Πολιτισμού και Μάθησης

Με την κατασκευή του «Χώρου Τεχνών» η ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας «γιγαντώθηκε» και μετατράπηκε σ' ένα μεγάλο μεγέθους «εργαστήρι» πολιτισμού και μάθησης. Εκτός από τις μεγάλες παραγωγές που έχει την δυνατότητα να φιλοξενεί, λειτουργούν σήμερα διάφορες σχολές όπου φοιτούν περίπου 1.100 παιδιά και συγκεκριμένα.

- Ωδείο.
- Ερασιτεχνική σχολή χορού
- Τμήμα εικαστικών.
- Τμήμα λαογραφίας
- Τμήμα κατασκευών κλπ
- Δύο φιλαρμονικές

Και άλλα τμήματα τα οποία δημιουργούνται ανάλογα με το αριθμό συμμετοχής των ενδιαφερόμενων νεαρών και μη πολιτών.

Στο πλαίσιο της Επιχείρησης έχει ανατεθεί η ευθύνη της υποστήριξης και λειτουργίας σειράς μουσείων και συγκεκριμένα:

- Του Μουσείου Εκπαίδευσης.
- Του Λαογραφικού Μουσείου.
- Του Μουσείου Νεότερης Ιστορίας και Εθνικής Αντίστασης
- Του Μουσείου Ήχου και Εικόνας.

Η ΚΕΠΑ έχει την ευθύνη της λειτουργίας τριών βιβλιοθηκών και συγκεκριμένα:

-Της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Βέροιας «Θ. Ζωγιοπούλου». Ειδικότερα, η βιβλιοθήκη αυτή προσανατολίζεται να δώσει ιδιαίτερο βάρος σε μια σειρά θεματικών αντικείμενων όπως η ιστορία, η αρχιτεκτονική, οι τέχνες και ειδικότερα η μουσική, το θέατρο, τα εικαστικά, ο χορός, κ.τ.λ. Να τονιστεί ότι στη δημοτική βιβλιοθήκη Βέροιας φιλοξενείται και η Μουσική Βιβλιοθήκη

- Της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Μακροχωρίου
- Της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Αγ. Γεωργίου.

Παράλληλα, η ΚΕΠΑ έχει την ευθύνη της διαχείρισης του αρχείου παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του καθηγητή Νικολάου Μουτσόπουλου, που περιλαμβάνει περίπου 70.000 σχέδια από παραδοσιακά σπίτια της Ελλάδας, των Βαλκανίων αλλά και της Μεσογείου, όπως επίσης και διάφορα άλλα μνημεία, εκκλησίες κλπ.

Τέλος, έχει συγκροτήσει και λειτουργεί το Κέντρο Τοπικής Ιστορίας Βέροιας, το οποίο διαχειρίζεται όλες τις αρχειακές και μουσειακές συλλογές της Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας.

200 εκδηλώσεις τον χρόνο

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ΚΕΠΑ, διοργανώνονται σε ετήσια βάση είτε με τη μορφή παραγωγών ή συμπαραγωγών, είτε φιλοξενούνται περί τις 200 εκδηλώσεις. Αυτές μπορεί να είναι συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, προβολές, εκθέσεις, ημερίδες, συνέδρια κ.τ.λ.

Επίσης σε ετήσια βάση έχουν θεσμοθετηθεί μια σειρά μεγάλων διοργανώσεων όπως:

- Το ανοικτό φεστιβάλ «Βέροια – Εύηνη πόλη» που γίνεται κάθε χρόνο με αφορμή την παγκόσμια ημέρα Μουσικής.
- Το διεθνές φεστιβάλ κιθάρας που φέτος μετρά δεκατρία (13) χρόνια ζωής.
- Η αύρα θεάτρου που φέτος μετρά περίπου είκοσι χρόνια ζωής
- Οι νότες δροσιάς

Να σημειωθεί ότι για το σχεδιασμό αλλά και την υλοποίηση του προγράμματος αυτού η διοίκηση της ΚΕΠΑ έχει προχωρήσει σε συνεργασίες με τρίτους φορείς, όπως:

- Την κρατική ορχήστρα Θεσσαλονίκης
- Τη συμφωνική ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης,
- Το τμήμα μουσικής επιστήμης και τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονία.
- Το φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.
- Την όπερα Θεσσαλονίκης.

Και, φυσικά, εξετάζει, συνεργάζεται και υλοποιεί κάθε πρόταση που γίνεται, αρκεί να παράγει πολιτισμό, όπως τον αντιλαμβάνεται η διοίκηση και τα στελέχη του Νομικού Προσώπου.

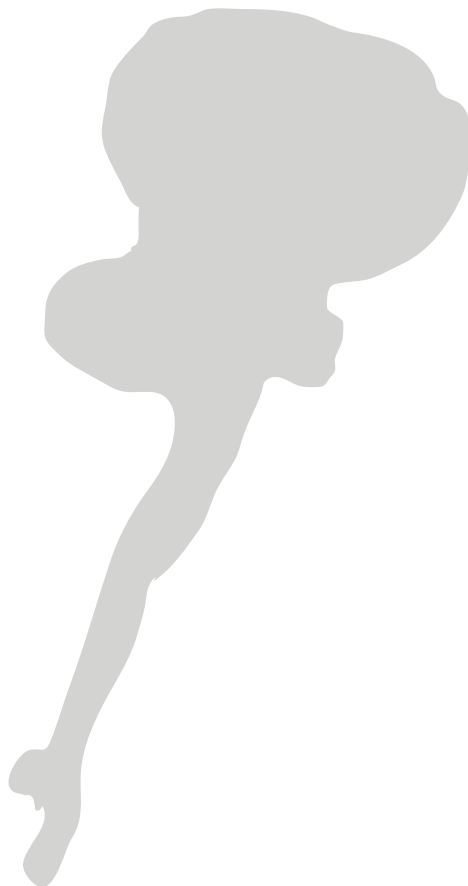
Τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη διαμόρφωση διαύλων επικοινωνίας με το κοινό. Προς την κατεύθυνση αυτή έξω από την καθιερωμένη συνεργασία με τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο αναλήφθηκαν και οι ακόλουθες πρωτοβουλίες με την δημιουργία ιστοσελίδων και συγκεκριμένα:

- www.veriaculture.gr - είναι η κεντρική ιστοσελίδα της επιχείρησης
- www.veriahistory.gr - είναι ο διαδικτυακός τόπος του Κέντρου Τοπικής Ιστορίας
- www.architecturalfiles.gr - είναι ο διαδικτυακός τόπος του αρχείου παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του κ. Νικολάου Μουτσόπουλου
- www.drinksipouro.gr - είναι μια σελίδα που χρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκό πρόγραμμα και αφορά το τσίπουρο
- www.veriagitarfestival.gr - αφορά το διεθνές φεστιβάλ κιθάρας
- Δημιουργία αρχείου ηλεκτρονικών διευθύνσεων φίλων της επιχείρησης. Έχει κυκλοφορήσει ειδικό έντυπο που μοιράζεται σε όλες τις εκδηλώσεις και το οποίο συμπληρώνουν όσοι θέλουν να παίρνουν ενημέρωση για τις προγραμματισμένες δράσεις μας.
- Δημιουργία αρχείου για μηνύματα SMS, τα οποία αποστέλλονται για κάθε εκδήλωση της επιχείρησης.
- Έκδοση και κυκλοφορία του τριμηνιαίου προγράμματος δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
- Έκδοση περιοδικού «Πολιτιστικά Δρώμενα»

Δημήτρης Στεργιόπουλος, ο ....καραβανάς

Ο αρχαιότερος εργαζόμενος στην ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας, είναι ο **Δημήτρης Στεργιόπουλος**. Ένας υπάλληλος Γενικών Καθηκόντων που είχε να κάνει με όλους τους άλλους εργαζόμενους μέσα στο Νομικό Πρόσωπο. Ήταν αυτός που έβλεπε και άκουγε τα πάντα. Αν ήταν στον στρατό, θα τον αποκαλούσαμε ...καραβανά!!! Όλο και κάτι θα έχει να μας πει...

Στα χρόνια αυτά που βρίσκομαι ως υπάλληλος στον Δήμο Βέροιας, στον τομέα του Πολιτισμού, η ομορφότερη ανάμνηση είναι η πολύ καλή συνεργασία που είχα με τα υπόλοιπα παιδιά, τους συναδέλφους μου. Μην σας φανεί περίεργο αυτό, γιατί δεν υπάρχει χρησιμότερο σε έναν εργασιακό χώρο, από καλές συνεργασίες. Βλέπεις το αποτέλεσμα και νοιώθεις ικανοποίηση που συμμετείχες σ' αυτό...».

Δημήτρης Ταρατσίδης, ο ... ροκάς

«Είμαστε η πρώτη φουρνιά που ήρθε τότε στην ΔΕΤΟΠΟΚΑ και στην πορεία προστέθηκαν κι άλλοι. Όλοι κάποιοι έφυγαν σε σύνταξη ή είναι σε πορεία σύνταξης. Έτσι σήμερα υπάρχει μια υποστελέχωση, αν και οι δραστηριότητες της ΚΕΠΑ έχουν αυξηθεί σε σχέση με πριν. Γι' αυτό το Διοικητικό Συμβούλιο πήρε απόφαση να προκηρύξει 4-6 θέσεις μέσω ΑΣΕΠ, όσες βέβαια εγκριθούν, αν και όλες οι θέσεις είναι κρίσιμες για να βγει μια παράσταση, μια εκδήλωση.

Ο νομικός σύμβουλος μας λέει πως είμαστε η ζωντανή μνήμη του χώρου. Αντιμετωπίσαμε τα πάντα. Από αλλαγές πολιτικών διοικήσεων διαφόρων ιδεολογιών, οι οποίες όλες βοήθησαν τον χώρο και δεν θεώρησαν τον πολιτισμό ως παραπαίδι. Από συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, αφού το 2008 συγχωνεύτηκαν οκτώ δημοτικές επιχειρήσεις, το 2011 συγχωνεύτηκαν έξι, γιατί έτσι επέβαλε ο νόμος και πολύ σωστά...»

Πηγή: Εφημερίδα «Βέροια»

Άλκηστις Πρωτοψάλτη Χρώματα Ελληνικά

Με τα χρώματα της Ελλάδας, εντυπωσί- ασε η Πρωτοψάλτη

Με ένα ουράνιο μουσικό τόξο με Χρώμα-
τα από την Ελλάδα, είχαμε την ευκαιρία να
απολαύσουμε την Άλκηστη Πρωτοψάλτη,
μια από τις πιο αγαπημένες διαχρονικές Ελ-
ληνίδες ερμηνεύτριες, η οποία φημίζεται για
την “δωρική” και τρυφερή φωνή της, την ξε-
χωριστή έκφρασή της αλλά και την μοναδική
σκηνική της παρουσία που ξεσηκώνει το κοι-
νό σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου...
Η εξαιρετική ερμηνεύτρια μας συγκίνησε
τραγουδώντας μελοποιημένη ποίηση του
Νομπελίστα Οδυσσέα Ελύτη, και συνέχισε με
σύγχρονη Ελληνική μουσική, χαρίζοντας μας
τα καλύτερα της, τραγούδια που μας έκαναν
να ονειρευτούμε, να αγαπήσουμε, να ξεχά-
σουμε, **τραγούδια με χρώματα από την Ελ-
λάδα**, μελωδικά, με ροκ πινελιές, τραγούδια
που γέμισαν την ψυχή μας...

www.verianet.gr

Σαν ηφαίστειο που ξυπνά η Άλκηστη Πρωτοψάλτη – Σήκωσε στο πόδι το βεροιώτικο κοινό
Σαν το παλιό κρασί, που όσο περνάνε τα χρόνια τόσο καλύτερο γίνεται, είναι η Άλκηστη
Πρωτοψάλτη. Στην εμφάνιση της στην Βέροια, ξεσήκωσε το κοινό της πόλης που γέμισε
ασφυκτικά τον Χώρο Τεχνών και το ανάγκασε σε παρατεταμένο χειροκρότημα...

www.pliροφοriodotis.gr

Η ποιότητα αντιστέκεται και δικαιώνεται

Αυτό αποδείχτηκε με τη μουσική παράσταση –ο όρος συναυλία είναι στενότερος στη συγκεκριμένη περίπτωση- που έδωσε η Άλκηστη Πρωτοψάλτη στο Χώρο Τεχνών της Βέροιας.

Αποδείχτηκε πως η ίδια και τα τραγούδια της αντιστέκονται στο χρόνο και την υποκουλτούρα που μας κατακλύζει, χάρη στην ποιότητά τους και πως αυτή η ποιότητα δικαιώνεται από το κοινό.

Η προπώληση όλων των εισιτηρίων, με αντίτιμο όχι χαμηλό, αλλά κυρίως η συμμετοχή του κόσμου στο δρώμενο, με πάθος μοναδικό, ήταν ελπιδοφόρο για το πού είμαστε.

Γατί κάπου είμαστε μπερδεμένοι, καθώς οι λέξεις και οι ιδέες έχουν χάσει το περιεχόμενο και τη σημασία τους και βαδίζουμε, όπως οι ήρωες του Σεφέρη, «στα σκοτεινά»...

Η βραδιά αυτή, λοιπόν, ήταν μια βραδιά που χάρισε το λυτρωτικό αίσθημα της πληρότητας, μετά από μια ουσιαστική μέθεξη.

Νιώσαμε τυχεροί, όσοι ήμασταν εκεί, γιατί λίγες φορές έχεις την ευκαιρία να δεις το πλήθος και το πάθος να συνυπάρχουν.

www.faretra.info

Sold out σε εισιτήρια και χειροκρότημα για την Πρωτοψάλτη στη Βέροια- Μάγεψε τον κατάμεστο Χώρο Τεχνών
Με την καλύτερή τους διάθεση υποδέχθηκαν τους Βεροιώτες το βράδυ της Τετάρτης 13 Απριλίου 2016 την Άλκηστη Πρωτοψάλτη. Η μοναδική φωνή της και η αμεσότητά της με τον κόσμο είναι κάποια από τα βασικά στοιχεία που την έχουν καταξιώσει στο ελληνικό τραγούδι και που την κρατούν... στο υψηλότερο σκαλοπάτι στις καρδιές των θαυμαστών της. Τον καλύτερό της εαυτό έδωσε και η ίδια απόψε στο Χώρο Τεχνών, με το κοινό να ξεσπάει σε παρατεταμένα χειροκροτήματα προκειμένου να την απολαύσει για λίγο ακόμα -και λίγο ακόμα- στη σκηνή.

www.veriotis.gr

Σχολικός εκφοβισμός

Πάττυ Παπαδήμου
Εκπαιδευτικός

Το θέμα του σχολικού εκφοβισμού μας αφορά όλους, όταν οι έρευνες στην Ελλάδα δείχνουν ότι τουλάχιστον 10%-15% των μαθητών είναι θύματα συστηματικής βίας από συμμαθητές τους, ενώ πάνω από 5% παραδέχονται ότι ασκούν βία καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών είναι μάρτυρες περιστατικών σχολικού εκφοβισμού (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε, 2011).

Στο σημείο αυτό ας διευκρινίσουμε ότι ο όρος εκφοβισμός δεν ταυτίζεται με την παραβατικότητα, αλλά ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο μπορεί να οδηγήσουν σε παραβατική συμπεριφορά.

Η βία από μαθητή προς τους εκπαιδευτικούς εμπίπτει κι αυτή συχνά στα πλαίσια της παραβατικότητας και ίσως στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό είναι πιο εύκολο να συμβεί μια και ο θύτης είναι ανώνυμος.

Πώς μπορεί λοιπόν το σχολείο να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του προβλήματος;

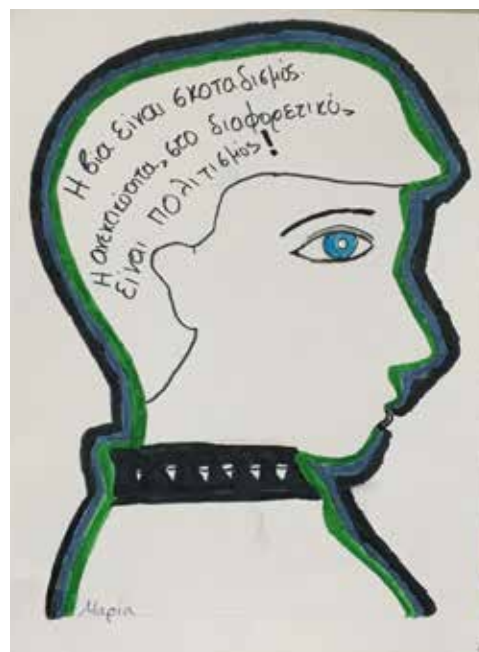
Σίγουρα με ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και μέτρα πρόληψης.

Σχολικός εκφοβισμός θεωρείται η εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βίαιη συμπεριφορά, μεγάλου ή/και δυνατού μαθητή ή ομάδας μαθητών προς ένα μικρότερο και αδύναμο (νοητικά, με αναπηρίες, παιδιά από μειονότητες, διαφορετικής φυλής, χρώματος, θρησκείας), με σκοπό να τον βλάψει.

Ο σχολικός εκφοβισμός εκδηλώνεται με:

- Λεκτικά με απειλές
- Προσβολές
- Σωματικά με γροθιές, κλωτσιές
- Σεξουαλικές χειρονομίες κ.α
- Κοινωνικό αποκλεισμό
- Ηλεκτρονικό, Διαδίκτυακό (cyber bullying)

Πώς μπορούμε να καταλάβουμε ότι ένα παιδί έχει πέσει θύμα εκφοβισμού και βίας στο σχολείο;

- Όταν έχει μειωμένη διάθεση ή αρνείται να έρθει στο σχολείο με πρόσχημα κάποια αδιαθεσία
- Όταν κάνει αδικαιολόγητες απουσίες
- Όταν έχει απροσδόκητη μαθησιακή πτώση που αποτυπώνεται σε χαμηλούς βαθμούς,
- Όταν στα διαλείμματα περνά το χρόνο του γύρω από τους εκπαιδευτικούς και τα γραφεία
- Όταν καθυστερεί να έρθει στο σχολείο ή αργεί να επιστρέψει στο σπίτι
- Όταν αρχίζει να αλλάζει τους δρόμους μέσα από τους οποίους έρχεται στο σχολείο ή επιστρέφει από αυτούς στο σπίτι.

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι όλοι οι θύτες έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό κάτι ή κάποιον που τους κάνει να αισθάνονται ανασφάλεια. Έτσι για να νιώσουν καλύτερα με τον εαυτό τους χρησιμοποιούν τη βία και τον εκφοβισμό.

Ίσως:

- Συμβαίνει κάτι με την οικογένεια τους
- Αισθάνονται παραμελημένοι από τους γονείς και τους δασκάλους τους
- Αντιγράφουν τις συμπεριφορές των γονέων τους
- Να είναι οι ίδιοι θύματα εκφοβισμού

Επίσης είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τους πιθανούς λόγους για να γίνει κάποιος στόχος ή θύμα.

- Ο νταής ή ο στόχος μπορεί να δείχνει μικρότερος ή μεγαλύτερος από τους συνομήλικους του.
- Ο στόχος μπορεί να έχει κάποια αναπηρία ή να έχει κάποιο ασυνήθιστο όνομα.
- Ο στόχος θα μπορούσε να είναι κάποιο παιδί μειονοτήτων

Καθώς επίσης:

- Αν κάποιος είναι νευρικός και αναστατώνεται εύκολα
- Αν πολλές φορές απομονώνεται και δεν έχει φίλους
- Δεν έχει αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στον εαυτό του

Υπάρχουν όμως μερικοί τρόποι αποφυγής του εκφοβισμού όπως:

- Να μη φέρνει κάποιος μαθητής ακριβά αντικείμενα στο σχολείο
- Να βάζει σημάδια στα αντικείμενά του σε περίπτωση κλοπής
- Να αποφεύγει τις ανεξέλεγκτες περιοχές
- Όταν νιώσει ότι απειλείται να σταθεί δίπλα στο δάσκαλο εφημερίας
- Να αποφεύγει τους ερημικούς δρόμους
- Να συμπεριφέρεται με αυτοπεποίθηση

Αυτό όμως που όλοι μας θα πρέπει να θυμόμαστε είναι να αντιμετωπίζουμε τους άλλους με τον ίδιο τρόπο που θα θέλαμε να μας αντιμετωπίζουν και να μας συμπεριφέρονται.

Μην ξεχνάμε να βοηθούμε κάποιον όταν μας χρειάζεται. Ίσως κάποια μέρα βρεθούμε εμείς στη θέση του και έχουμε εμείς την ανάγκη του!

«Love Solidarity Tolerance» «Αγάπη Αλληλεγγύη Ανεκτικότητα» «Spring Festival» 2016

Η Ένωση Καθηγητών Αγγλικής Δημόσιας Εκπαίδευσης Ημαθίας πραγματοποίησε την Κυριακή 3 Απριλίου στον Χώρο Τεχνών Βέροιας σε συνεργασία με την ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας για 4^η χρονιά το «**Spring Festival**», ανοιξιάτικη γιορτή μαθητικής δημιουργίας. Μαθητές και μαθήτριες από σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού μας παίζουν θέατρο, τραγουδούν, χορεύουν, δημιουργούν και ξεδιπλώνουν το ταλέντο τους, χρησιμοποιώντας την αγγλική γλώσσα και χαρίζουν στο κοινό στιγμές διασκέδασης και ξεγνοιασιάς με την φρεσκάδα και την δροσιά των παιδικών και εφηβικών τους χρόνων.

Βούλιαξε ο Χώρος Τεχνών από μαθητές και γονείς στο **Spring Festival 2016** των Καθηγητών Αγγλικής της Ημαθίας. Βούλιαξε ο Χώρος Τεχνών από μαθητές και γονείς στο χθεσινό Spring Festival των Καθηγητών Αγγλικής της Ημαθίας. Με μια 4ωρη εκδήλωση των Καθηγητών Αγγλικής, με τίτλο Spring Festival, εγκαινιάστηκε η «Εβδομάδα Σχολικής Δημιουργίας» της ΚΕΠΑ Δ. Βέροιας, η οποία δίνει βήμα καλλιτεχνικής έκφρασης σε μικρούς και μεγάλους μαθητές.

Το πρώτο μέρος το παρακολούθησε πάρα πολύς κόσμος και με όρθιους ακόμη, αφού οι συμμετοχές των μαθητών ήταν πολλές και πολυπρόσωπες.

Ιδιαίτερα χαριτωμένοι και δημιουργικοί οι μικροί μαθητές και με ταλέντο πολλοί από τους μεγάλους.

www.faretra.info

Οι Μητούδες της Νάουσας και οι Προσωπίδες των Ιωαννίνων

Χρήστος Σ. Ζάλιος

Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Κατά περίοδο της τουρκοκρατίας, πολλά από τα έθιμα των Ελλήνων συνεχίστηκαν και διατηρήθηκαν κυρίως μέσα στα αποκριάτικα έθιμα και σ' αυτά του δωδεκαήμερου.

Η προσωπιδοφορία την περίοδο των Αποκριών θεωρήθηκε πάντα ως ένα από τα ισχυρότερα έθιμά τους και σε πολλές περιπτώσεις το απαίτησαν ως προνόμιο από την τουρκική ηγεσία. Οι Τούρκοι πάλι από την πλευρά τους, κατά την συνηθισμένη τακτική τους προς τους λαούς που κατακτούσαν, όποτε τους συνέφερε σέβονταν τα έθιμα των κατακτημένων λαών και παραχωρούσαν εκτός από τα διοικητικά και τα οικονομικά και εθιμικά προνόμια, όπως η προσωπιδοφορία και η μεταμφίεση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο παραχωρούσαν τέτοιου είδους προνόμια, έχουμε κατά την κατάκτηση των Ιωαννίνων από το Σινάν Πασά.

Στην τουρκική κοινοποίηση που απύθυνε ο Μέγας Βεζίρης Σινάν Πασάς κατά το έτος 1431 στους πολιορκημένους Γιαννιώτες υπόσχεται πολλά προνόμια και καταλήγει με τη φράση «και ότι άλλο ζητήσετε θα σας το δώσουμε». Πράγματι τότε ζητήθηκαν από τους Γιαννιώτες και πολλά άλλα προνόμια που τους δόθηκαν και μεταξύ αυτών : Να εξασκούν με πλήρη ελευθερία τις θρησκευτικές τους τελετές και τα απαρχαιωμένα έθιμα. (Αραβαντινός 1856).

Ο Αραβαντινός μας λέει ότι μεταξύ των συνηθειών που απορρέουν από τα προνόμιά τους είναι και η προσωπιδοφορία κατά τη διάρκεια των εορτών της αποκριάς. « Η προσωπιδοφορία ήταν ανέκαθεν εν χρήση και την διατήρησαν παρά τις πάσης φύσεως περιπέτειες και αντιξοότητες των προηγούμενων ετών. Και προσπάθησαν με χαρά να διατηρήσουν αυτή τη συνήθεια, επειδή οι απλοί άνθρωποι πίστευαν ότι αυτό το έθιμο είναι μεγάλο προνόμιο και στολίδι για την κοινωνία». Κατά τον ίδιο, η συνήθεια της προσωπιδοφορίας (τη σπουδαιότητα της οποίας αμφισβητεί) φαίνεται να ξεκίνησε από την εποχή κατά την οποία κυβερνούσαν την Ήπειρο Δούκες και Δεσπότες ιταλικής καταγωγής και πιθανόν από την εποχή του Καρόλου του Α΄, ο οποίος ήταν Δεσπότης της Ηπείρου στις αρχές του 14^{ου} αιώνα.

Οι Γιαννιώτες όμως φαίνεται να έχουν άλλη άποψη και ως προς τη σπουδαιότητα και ως προς την καταγωγή των αποκριάτικων εθίμων τους. Γι' αυτό και κατά την παράδοση της πόλης στους Τούρκους, πήραν από το Σουλτάνο Μουράτ Β΄, Χάτι Σερίφ (ιερό αυτόγραφο διάταγμα) μεταφρασμένο και στα ελληνικά, με το οποίο απαριθμούνταν και εξασφαλιζονταν τα προνόμια με όρκο και στο όνομα του Μεγάλου προφήτη. Ανάμεσα στα προνόμια αυτά ήταν και «η προσωπιδοφορία κατά τις εορτάς των Απόκρεω (Λαμπρίδης 1887). Μετά το επαναστατικό κίνημα του 1612 στα Γιάννενα και τον εξισλαμισμό πολλών τιμαριούχων χριστιανών (1635) τα προνόμια των χριστιανών περιορίστηκαν μόνο στο δικαίωμα να φέρουν προσωπίδες τις μέρες της αποκριάς, να τελούν ελεύθερα τις θρησκευτικές τους τελετές χωρίς όμως κωδωνοκρουσίες και να φροντίζουν για τα γράμματα.

Φαίνεται λοιπόν ότι οι Τούρκοι εκτός των διοικητικών και οικονομικών προνομίων, έδιναν και προνόμια σχετικά με τις συνήθειες και τα έθιμα του απλού λαού, για τα οποία πολλές φορές υπήρχαν, όπως στην περίπτωση των Ιωαννίνων και γραπτές διαβεβαιώσεις ότι θα γίνουν σεβαστά.

Στη Νάουσα παρά το ότι δεν σώθηκαν γραπτές διαβεβαιώσεις από τους Τούρκους για τα εθιμικά προνόμια, είναι γνωστό ότι τα αποκριάτικα έθιμα και ιδιαίτερα οι Μπούλες, ήταν προνόμιο που γινόταν σεβαστό από τους Τούρκους και διατηρήθηκε ως έθιμο ζωντανό μέχρι τις μέρες μας.

Λόγω της σπουδαιότητας του εθίμου Μπούλες στη συνείδηση των κατοίκων, μπορούμε με μεγάλη βεβαιότητα να υποθέσουμε ότι ήταν προνόμιο που απόκτησαν οι κάτοικοι από την κτίση της πόλης. Η μεγάλη αγάπη που έδειξαν και δείχνουν ακόμη και σήμερα οι Ναουσαίοι για το έθιμό τους, μας δείχνει πόσο βαθιά ήταν και είναι ακόμη ριζωμένο στην καρδιά και τη συνείδησή τους.

Σίγουρα, ο κατά την παράδοση ιδρυτής της πόλης, στρατηγός του σουλτάνου Μουράτ Α΄, Γαζή Εβρενός, ανάμεσα στα προνόμια που υποσχέθηκε στους κατοίκους της Παλιονιάουσας και των γύρω περιοχών, που θα συνοικούσαν τη νέα πόλη, τη Νιάουστα, θα συμπεριέλαβε και το σεβασμό των παλιών εθίμων τους. Η προσωπιδοφορία πρέπει να ήταν εθιμικό προνόμιο που δόθηκε από το Σουλτάνο Μουράτ Α΄ κατά την κτίση της πόλης στους κατοίκους της Νάουσας, για τον ίδιο λόγο που δόθηκε από το Σουλτάνο Μουράτ Β΄ στα Γιάννενα, κατά την κατάκτηση της πόλης από τους Τούρκους.

Από την όλη αμφίεση του εθίμου θα κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στην Προσωπίδα γιατί σύμφω-

να με τη μαρτυρία του Σταύρου Χωνού ο πρώτος Ναουσαίος τεχνίτης ο «Μπλατσιώτης», μαθήτευσε για την κατασκευή της σε τεχνίτη των Ιωαννίνων όπου ήδη κατασκευάζονταν για τα δικά τους έθιμα!

Η προσωπίδα στις Μπούλες

Η προσωπίδα (Πρόσωπος κατά τη ναουσαϊκή διάλεκτο) που φοράνε οι Μπούλες, κατασκευάζεται από χοντρό πανί πάνω στο οποίο μπαίνει γύψος. Εσωτερικά αλείφεται με γνήσιο κερί για να είναι δροσερή. Το βάψιμο γίνεται με μείγμα που έχει ως βάση το αυγό. Η βάση είναι λευκή, τα φρύδια μαύρα, ενώ τα χείλη και τα μάγουλα κόκκινα. Στο μέτωπο υπάρχει το κίτρινο βαράκι (στρογγυλό σημάδι). Στα μάτια έχει μικρά ανοίγματα στο μέγεθος της κόρης του ματιού και στη μύτη και το στόμα μικρές τρύπες για την αναπνοή. Κάτω από τη μύτη υπάρχει μουστάκι από αλογότριχα και κατράμι που κατά την παράδοση είναι «αρειμανίως ανεστραμμένο».

Το προσωπίο αυτό στηρίζεται πάνω σε κόκκινο, τσόχινο φέσι και στερεώνεται στο λαιμό με το «μαφέσι», κόκκινο βαμβακερό μαντίλι. Πάνω από το φέσι δένεται το «Ταράμπουλο» που είναι ζωνάρι, δίμιτο μεταξοβάμβακο.

Για την προσωπίδα που φοράνε οι Μπούλες έχουμε την παρακάτω περιγραφή από το Σταύρο Χωνό, στην εφημερίδα «ΝΑΟΥΣΑ», στις 4 Μαρτίου του 1928.

«Προσωπής δε πανομοιότυπος αυτή η σημερινή χρώματος ερυθρολεύκου παριστώντος τον σφριγηλόν νεανίαν, **με μάτια μικρά, στόμα μικρόν αλλά μύστακα μακρόν αρειμανίως**¹ προς τα άνω στραμμένον εις ένδειξιν του ελευθέρου φρονήματος. Δια την κατασκευήν της προσωπίδος ταύτης ο Ναουσαίος Μπλατσιώτης αρκετόν χρόνον εμαθήτευσεν εις τεχνίτην Ιωαννίτην. **Από τους** οιούς δε αυτού εδιδάχθη την τέχνην ο μοναδικός εις το είδος αυτό Αριστείδης Μπλατσιώτης».

Από την περιγραφή αυτή είναι φανερό ότι ο παλαιότερος γνωστός και φημισμένος κατασκευαστής προσωπίδων στη Νάουσα, ο Μπλατσιώτης, έμαθε την τέχνη του από Γιαννιώτη τεχνίτη. Όπως θα δούμε παρακάτω οι Γιαννιώτες κατασκεύαζαν παρόμοιες προσωπίδες, γιατί είχαν και παρόμοιο έθιμο με τις Μπούλες, που το ονόμαζαν «Προσωπίδες».

Ας δούμε όμως τι σχέση είχαν οι Ναουσαίοι με τα Γιάννενα και την Ήπειρο γενικότερα. Υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι οι Ναουσαίοι είχαν από πολύ παλιά δεσμούς με τα Γιάννενα και την Ήπειρο. Τοπικοί ερευνητές έχουν υποστηρίξει ακόμη και την καταγωγή μεγάλης μερίδας των κατοίκων της Νάουσας από την Ήπειρο. Ψηφίδες αυτής της σχέσης μπορούμε να δούμε παρακάτω :

- ✓ Μας είναι γνωστό ότι ο πολιούχος άγιος της Νάουσας, Όσιος Θεοφάνης, γεννήθηκε στα μέσα του 16^{ου} αιώνα στα Γιάννενα και προερχόταν από επιφανή οικογένεια των Ιωαννίνων.
- ✓ Ο αρχαιότερος και σπουδαιότερος όλων των λογίων της Νάουσας ο Αναστάσιος Μιχαήλ

¹ αρειμανίως = αγρίως, με πολεμοχαρή τρόπο, φιλομάχως και προκλητικώς

(δεύτερο μισό 17^{ου} αι. – αρχές 18 αι.), αφού τελείωσε την εκπαίδευσή του στα σχολεία της Νάουσας, συνέχισε τις σπουδές του πάνω στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και τη Φιλολογία στα Γιάννενα.

- ✓ Τη χρονική περίοδο 1765 – 1775 φαίνεται να διαπρέπει ως σχολάρχης στα σχολεία της Νάουσας, ο Γιαννιώτης δάσκαλος, Αμφιλόχιος ο Παρασκευάς.
- ✓ Ο άρχοντας της Νάουσας Ζαφειράκης είχε σπουδάσει στα σχολεία των Ιωαννίνων, το ίδιο και ο γιος του γέρο Καρα Τάσου, ο Γιαννάκης.
- ✓ Ο έφορος αρχαιοτήτων Φ. Πέτσας στην ετυμολογική προσέγγιση που κάνει για την ονομασία της Νάουσας σε άρθρο του στα Μακεδονικά, υποστηρίζει ότι υπάρχει σίγουρη σχέση ανάμεσα στη Νιάουστα και την Ηπειρώτικη Γλυτουνιαύστα, τη σημερινή Κλειδωνιά στο δυτικό Ζαγόρι της Ηπείρου.
- ✓ Ο ιστορικός της Βέροιας Χιονίδης σε άρθρο του για τον όσιο Θεοφάνη στα ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ διαπιστώνει : Φαίνεται ότι δεν ήταν τυχαία η έλευσις και η παραμονή του Θεοφάνους εις την περιοχή της Ναούσης, αλλά ο όσιος επεδίωξε να έλθη πλησίον των Ηπειρωτών Ναουσαίων, **γενόμενος και πολυούχος της πόλεως των.**

Είναι φανερό ότι από τα χρόνια της ίδρυσης της πόλης υπάρχει μεγάλη σχέση με την Ήπειρο και κυρίως τα Γιάννενα. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα σύμφωνα με την προφορική παράδοση και η καταγωγή πολλών Ναουσαίων να είναι από την Ήπειρο.

- ✓ Ο ιστορικό ερευνητής της Νάουσας Στέργιος Αποστόλου, σε άρθρο του στην εφημερίδα Νέοι Καιροί καταθέτει μαρτυρίες που συνηγορούν στην Ηπειρώτικη καταγωγή πολλών Ναουσαίων. Σύμφωνα με μαρτυρίες που συνέλεξε, μετά την κατάληψη των Ιωαννίνων (1431) από τους Τούρκους, μετοίκησαν στη Νάουσα διωκόμενες, οικογένειες οικοδόμων από τέσσερα χωριά της περιοχής Δωδώνης Ιωαννίνων. Άλλη μαρτυρία εμφανίζει να εγκαθίστανται στη Νάουσα πρόσφυγες (αρβανιτόβλαχοι) από τη Μοσχόπολη, μετά την καταστροφή και λεηλασία της από Αλβανικά μισθοφορικά σώματα, το 1769, καθώς και από τη Νικολίτσα (περιοχή Κορυτσάς). Έχουμε ακόμη και μαρτυρίες για εγκατάσταση στη Νάουσα οικογενειών από την Κιάφα και άλλα χωριά του Σουλίου.
- ✓ Μια επίσης σημαντική πληροφορία που δημοσιεύτηκε από το Μανώλη Βαλσαμίδα και προέρχεται από το αρχείο του Αλή Πασά, μας λέει για εγκατάσταση στην πόλη Σαμαρινιωτών : Ο Αλή Πασάς στέλνει μπουγιουρντί στη Νάουσα με το οποίο προστάζει : οι Σαμαρινιώτες που εγκαταστάθηκαν στη Νάουσα να επιστρέψουν και να επανεγκατασταθούν στον τόπο καταγωγής τους. Απαντώντας με Αρτζουχάλι με ημερομηνία 26 Ιουνίου 1801 οι προεστοί της Νάουσας αναφέρουν ότι «οι Σαμαρινιώτες αυτοί δεν ήρθαν πρόσφατα αλλά είναι εγκατεστημένοι στη Νάουσα πάνω από 30 χρόνια. Τον παρακαλούν να μην τους ενοχλήσει, καθώς και άλλους «γιεμπεντζήδες» (ξενόφερτους) που βρίσκονται στη Νάουσα, γιατί χάρη σε αυτούς που είναι περισσότεροι από τους Νιαουστινούς μπορεί και εκπληρώνει η πόλη τις φορολογικές της υποχρεώσεις». Το έγγραφο δείχνει ότι η Νάουσα λόγω των προνομίων και των ελευθεριών που απολάμβανε ήταν πόλος έλξης των δυσारेστημένων Ελλήνων. Είναι πολύ πιθανό δε μετά την επανάσταση του Διονύσιου (1612) στα Γιάννενα και την κατάργηση των προνομίων που απολάμβαναν οι Γιαννιώτες, πολλοί Γιαννιώτες και Ζαγορίσιοι να μετανάστευσαν στην ελεύθερη από Τούρκους, αυτοδιοικούμενη και προνομιούχα Νάουσα.
- ✓ Ο Κων/νος Τσιώμης πρόεδρος των εν Θεσσαλονίκη Ναουσαίων, σε επιστολή του στην εφη-

μερίδα Φωνή Ναούσης στις 11/6/1961 συνδέει τη Νάουσα με την Ήπειρο εκφράζοντας τη γνώμη ότι οι Ναουσαίοι έχουν καταγωγή από την Ήπειρο. Γράφει επί λέξει : «Ο χαρακτήρ μας, ο τρόπος ζωής μας παλαιότερον, *τα ήθη και έθιμά μας, το ένδυμα των παλαιότερων γυναικών και ανδρών, η βιοτεχνία μας, τα πάντα μαρτυρούν την* συγγένειάν μας προς τους Δυτικομακεδόνας και Ηπειρώτας».

Οι «Προσωπίδες» των Ιωαννίνων

Η μαρτυρία που θα παραθέσω συνηγορεί ως προς τη συγγένεια που έχει το σημαντικότερο από τα έθιμα της Νάουσας «Οι Μπούλες» με παρόμοιο έθιμο των Ιωαννίνων «τις Προσωπίδες».

Ο Γιαννιώτης Κ. Κρυστάλλης δημοσιεύει στην ΕΣΤΙΑ το 1892 άρθρο του με τίτλο «Αι Απόκρεω εν Ιωαννίνοις» όπου περιέχονται οι παρακάτω σημαντικές πληροφορίες για το έθιμο των Ιωαννίνων «Προσωπίδες».

Πληροφορίες για την τέλεση του εθίμου

«Από τη σατραπεία του Αλή πασά Τεπελενλή οι προσωπιδοφορούντες (στα Γιάννενα) ήταν υποχρεωμένοι να ζητάνε την άδεια των αρχών, δηλαδή του Πασά και του Μητροπολίτη.

Αφού δινόταν η άδεια, το πανηγύρι άρχιζε από την Κυριακή της κρεατινής. Από το μεσημέρι του Σαββάτου οι κάτοικοι ξεχύνονται στις κεντρικότερες οδούς και πλατείες όπου γίνεται η παρέλαση των προσωπιδοφόρων. Ο μεγαλύτερος όμως συνωστισμός γίνεται στην πλατεία των Μνημάτων.

Στα Γιάννενα οι προσωπιδοφόροι τους οποίους ο λαός ονομάζει απλώς «προσωπίδες»², *ως επί το πλείστον απεικονίζουν με την ενδυμασία και την παρέλασή τους τα ηρωικά χρόνια των Αρματολών μας. Συγκροτούν όπως οι Αρματολοί, μπουλούκια από πέντε, επτά και περισσότερα πρόσωπα, μέσα στα οποία διακρίνονται οι καπετάνιοι και τα πρωτοπαλίκαρα από την ενδυμασία αυτών.* Φοράνε δε την εθνική μας στολή, επίσης όπως και οι Αρματολοί, με κοντή φουστανέλα, κάλτσες, γελέκια χρυσά, φλωροκαπνισμένα τσαπράζια, γάντζους, παλάσκες, χρυσοκέντητα σελάχια, αργυρά σταυρωτά πάνω στο στήθος. Έτσι ντυμένοι παίρνοντας μαζί τους και τα βιολιά βγαίνουν στους δρόμους χορεύοντας τους κλέφτικους χορούς.

Η Προσωπίδα στο έθιμο των Ιωαννίνων

Οι προσωπίδες τους είναι κατασκευασμένες με ιδιαίτερο τρόπο, παριστούν ομαλά, ωραία και μεγαλοπρεπή πρόσωπα στολισμένα με μεγάλα μάτια και παχύτατα μαύρα μουστάκια από μαλλί, αρειμανίως πάντοτε ανεστραμμένα. Στο κεφάλι φορούνε είτε κόκκινο φέσι με μακριά φούντα με λευκό μαντήλι από μετάξι γύρω από το φέσι, είτε αλβανικό φέσι λευκό.

Επιστροφή των μπουλουκιών και βγάλσιμο της προσωπίδας

Κατά την εσπέρα συγκεντρώνονται όλοι οι προσωπιδοφόροι και ο λαός στην πλατεία των Μνη-

² Κατά τον λαογράφο Φαίδωνα Κουκουλέ, στη Σκύρο το προσωπίδιο ή το γυναικείο κάλυμμα του κεφαλιού λέγεται «Μπούλα» και στην Οινόυντα, μπούλα = μάσκα, μασκαράς.

μάτων, επιστρέφοντας από τους δρόμους και τις διάφορες συνοικίες και χορεύουν μέχρι τη βαθιά νύκτα. Όταν νυχτώσει για τα καλά το πλήθος αρχίζει να αραιώνει και οι προσωπιδοφόροι επανέρχονται στις συνοικίες τους χορεύοντας. Εκεί ανάβουν σε σταυροδρόμι ή στην πλατεία μεγάλη φωτιά τη τζαμάλα και γύρω από αυτή χορεύουν τραγουδώντας μέχρι τα μεσάνυχτα. Όσοι προσωπιδοφορούσαν την ημέρα εδώ βγάζουν τις προσωπίδες και τους βλέπεις να χορεύουν με τις αρματολικές τους φορεσιές γύρω από τη φωτιά. Μετά τα μεσάνυχτα οι φωτιές σβήνουν και οι χορευτές διασκορπίζονται στα σπίτια τους. Το Σάββατο της Τυρινής επαναλαμβάνονται όσα έγιναν το περασμένο Σάββατο και την Κυριακή. Η Κυριακή όμως της Τυρινής που είναι και η τελευταία Κυριακή των αποκριών υπερέχει πάντων».

Πιστεύω ότι είναι εμφανέστατη η ομοιότητα ανάμεσα στις «Μπούλες» της Νάουσας και στις «Προσωπίδες» των Ιωαννίνων ως προς την ενδυμασία, την προσωπίδα, αλλά και ως προς το τελετουργικό των λαϊκών αυτών δρώμενων. Εάν αυτά τα δύο πανάρχαια έθιμα των Ελλήνων έχουν συγγένεια ή ακολούθησαν ταυτόχρονα παράλληλους δρόμους ακόμη δεν το γνωρίζουμε, πιστεύω όμως ότι υπάρχει ανάγκη να γίνει συστηματικότερη έρευνα και διερεύνηση.

Βιβλιογραφία

1. Αγοραστός Δημήτρης, «Οι Μπούλες πριν εξήντα χρόνια» περιοδικό Νιάουστα, τεύχος 6, έτος 1979.
2. Αποστόλου Στέργιος, Λεξικό του γλωσσικού ιδιώματος της Νάουσας, Νάουσα 2007.
3. Αποστόλου Στέργιος, Μαρτυρίες για την Ηπειρωτική καταγωγή οικιστικών πυρήνων της Νάουσας, Νέοι Καιροί, Σάββατο 15/6/2013, σελ.10.
4. Αποστόλου Στέργιος, Οι Γενίτσαροι του τουρκικού στρατού και οι Μπούλες του Ναουσαϊκού αποκριάτικου εθίμου, Έρευνα σε αλβανικές πηγές, Σύμμεικτα τ. Α΄ Μακεδονικές Μελέτες, Νάουσα, 1992.
5. Αραβαντινός Π., Χρονογραφία της Ηπείρου, τ.Α΄, εν Αθήναις 1856.
6. Αραβαντινού Π., Ηπειρωτικών Γλωσσάριον, Εν Αθήναις 1909.
7. Βαλαμίδης Μανώλης, Οι Μπούλες της Νιάουσας, Σεμινάριο Μελίκης 2003.
8. Βασδραβέλλη Κ.Ι., Ιστορικά περί Ναούσης εξ ανεκδότου χειρογράφου, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ, τ. Γ΄, Θεσσαλονίκη 1956.
9. Γκούτας Αχιλλέας, Σχετικά με την κτίση και θεμελίωση της Νιάουσας, Νιάουστα τ. Ζ΄, τεύχος 53, Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1990, σελ. 139-140.
10. Γκούτας Φ. Αχιλλέας, Η Νάουσα στον 19ο αιώνα, Θεσσαλονίκη 1999.
11. Ζάλιος Χρήστος, Η ιστορία του καρναβαλιού μας, εφημ. νέο Βήμα, 16/2/2007.
12. Ζάλιος Χρήστος, Η ονομασία του εθίμου Μπούλες της Νάουσας περ. Πολιτιστικά Δρώμενα, αρ.εκδ. 43, Μάρτ.-Απριλ.-Μάιος 2007, σελ. 27-31.
13. Ζάλιος Χρήστος, Οι Μπούλες της Νάουσας, εφημ. ΛΑΟΣ Βέροιας 11/2/2007 και 17-18/2/2007.
14. Ζάλιος Χρήστος, Ρυθμοί και ρυθμική αρίθμηση των χορών, στο αποκριάτικο χορευτικό δρώμενο της Νάουσας Μπούλες. Μια νέα ρυθμοκινητική προσέγγιση στους χορούς του δρώμενου που θεωρούνται ελεύθερου ρυθμικού τύπου. Πρακτικά 21^{ου} Παγκόσμιου Συνέδριου για την έρευνα του Χορού, Αθήνα, 5-9 Σεπτεμβρίου 2007.
15. Ζιώτας Μ. Θεόδωρος. Οι Μπούλες της Νάουσας, Νάουσα 2003.
16. Καψάλης Γεράσιμος, Λαογραφικά εκ Μακεδονίας, Δελτίον της Λαογραφικής Εταιρείας Στ΄ έτος 1917, σελ. 452-537.
17. Κουκούλος Ι. Γ., ΟΙ ΜΠΟΥΛΕΣ, εφημ. ΝΑΟΥΣΑ, 26-2-1928.
18. Κρυστάλλης Κ., Ηπειρώτικαι αναμνήσεις: αι απόκρεω εν Ιωαννίνους, Εστία, Τόμ. 33, Αρ. 7 (1892) σελ. 97-100.
19. Λαμπρίδης Ι., Τα Γιάννινα του Λαμπρίδη (Περιγραφή της πόλεως Ιωαννίνων), Εκδόσεις Βασίλης Φανίτσιος, β΄ Έκδοση, 1955.
20. Μέγας Α. Γεώργιος, Ζητήματα ελληνικής λαογραφίας, Αθήναι 1975.
21. Παναγιωτόπουλος Βασίλης, Αρχείο Αλή Πασά, (1φ., 80x55 (396), 78, Νάουσα 26 Ιουνίου 1801), τ.Α΄, Αθήνα 2007.
22. ΠΕΤΣΑ Μ.Φ., Νιάουστα - Γλυτουνιαύστα, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ, τ. Ζ΄, Θεσσαλονίκη 1967.
23. Σαμαρά Χ. Θάλεια, Μπούλιες, Στον Μακεδονικό Αγώνα, ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, Θεσσαλονίκη 1969.
24. Στουγιανάκης Ευστάθιος, Ιστορία της πόλεως Ναούσης, Εν Εδέσση 1924.
25. ΧΙΟΝΙΔΗ Χ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ο Όσιος Θεοφάνης ο Νέος (ο εξ Ιωαννίνων πολιούχος της Μακεδονικής Ναούσης, η ίδρυσις της πόλεως και η καταγωγή των κατοίκων), ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ, τ. Η΄, Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 223-238.
26. Χωνός Σταύρος, «Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΟΥ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΗΣ», εφημερίδα «Νάουσα» 4/3/1928, γράφει με το ψευδώνυμο ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΣ.

Υλικό από το *Αρχείο Μουτσόπουλου* στην Πάρο

Στο πλαίσιο διαχείρισης και αξιοποίησης της συλλογής του καθηγητή Νικολάου Μουτσόπουλου η Κ.Ε.Π.Α Δ. Βέροιας υποστηρίζει φορείς και ερευνητές στις προσπάθειές τους, που αποσκοπούν στην μελέτη ή διάσωση αρχοντικών, οικιών, ναών και γενικότερα κτιρίων, σχέδια ή φωτογραφίες των οποίων περιλαμβάνονται στο Αρχείο του καθηγητή Μουτσόπουλου.

Στο πλαίσιο έρευνας για τη διάσωση ιστορικού διατηρητέου μνημείου στην Μάρπησσα της Πάρου, ο Δήμος Πάρου σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων αιτήθηκε την παροχή αρχειακού υλικού το οποίο θα αξιοποιηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε εργασίες αποκατάστασης της οικίας Γαβαλά. Το συγκεκριμένο κτίριο είχε κτιστεί το 1747 και ήταν γνωστό ως οικία Ναυπλιώτη, ενώ αποτελεί το μοναδικό του οικισμού που κηρύχθηκε διατηρητέο με απόφαση του 1989.

Η παροχή αρχειακού υλικού στους παραπάνω φορείς και η αξιοποίηση του για τη συγκεκριμένη δράση αποτελεί μια από τις καλύτερες μορφές αξιοποίησης του υλικού του Αρχείου Μουτσόπουλου.

Το αρχοντικό του Σιόρ Μανωλάκη

Ένα από τα αρχοντικά της Βέροιας, χαρακτηριστικό δείγμα της παραδοσιακής μακεδονικής αρχιτεκτονικής, η οποία κυριαρχούσε στην πόλη, ήταν και το αρχοντικό του Σιόρ Μανωλάκη. Η οικογένεια Σιόρ Μανωλάκη ανήκε στην ανώτερη κοινωνική τάξη της πόλης, διατηρούσε αρκετά κτήματα και κατά τη διάρκεια της οθωμανοκρατίας μέλη της κατείχαν αξιώματα διοικητικά κ.α., ενώ σημαντική ήταν και η συμβολή της στο Μακεδονικό Αγώνα. Το σπίτι της οικογένειας βρισκόταν στην οδό Μητροπόλεως δίπλα ακριβώς από το Γυμνάσιο της πόλης. Κατεδαφίστηκε τα έτος 1960-1962 και σήμερα το χώρο όπου άλλοτε δέσποζε αυτό κατέχει νεόδμητη οικοδομή και η Πλατεία Δημαρχείου.

Ο **Αναστάσιος Σιορμανωλάκης**

Γεννήθηκε το 1852 και πέθανε το 1924. Ήταν γιος του γιατρού Εμμανουήλ Σιορμανωλάκη και της Ευδοξίας, το γένος Βικέλλα. Αναφέρεται μεταξύ των προυχόντων που πρωτοστάτησαν στην «Ένωση των Εκκλησιών» το 1892. Δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα κατά τον Μακεδονικό Αγώνα όντας επικεφαλής της επιτροπής αγώνα της Βέροιας. Η επιτροπή φρόντισε την ασφαλή είσοδο του σώματος του καπετάν Κόρακα στη Βέροια τη Μεγάλη Παρασκευή του 1908, προκειμένου να αποφύγει τη σύγκρουση με ισχυρή οθωμανική δύναμη. Για τη δράση του εξορίστηκε από την οθωμανική κυβέρνηση στη Χρυσούπολη. Μετά την απελευθέρωση διετέλεσε πρώτος βουλευτής της Βέροιας στο ελληνικό κοινοβούλιο. Τιμήθηκε με παράσημο από την ελληνική κυβέρνηση.

Ένας από τους ανθρώπους που πρόλαβαν το αρχοντικό πριν την κατεδάφισή του ήταν ο καθηγητής του Α.Π.Θ. Νίκος Μουτσόπουλος, ο οποίος το περιγράφει αναλυτικά στη μελέτη του «Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Βέροιας» και σχέδια του Αρχοντικού βρίσκονται στο αρχείο του.

Το νοικοκυρόσπιτο του Σιόρ Μανωλάκη ήταν τοποθετημένο στη Β πλευρά του οικοπέδου.

Στο ισόγειο, σε παράταξη, αρχίζοντας από ΒΑ ήταν το αχούρι, ο στάβλος, το ζυμωτικό και ένα ισόγειο μαγειριό. Προς τη μεσημβρία, μια σειρά «ντερεκία» στηρίζουν τα «χαγιάτια» του ημιώροφου (του μετζοπατώματος). Η κυρία είσοδος του αρχοντικού βρισκόταν στην Α πλευρά, ήταν από «μεσέ» πλουμισμένη εξωτερικά, όπως όλες οι θύρες της Βέροιας, με πλατυκέφαλα γυφτοκάρφια. Εσωτερικά ασφαλιζόταν με τον «περάτη» (την αμπάρα) και το «μάνδαλο». Υπήρχε και μια άλλη θύρα για βοηθητικές εργασίες που φράχθηκε σε μεταγενέστερη εποχή. Πλάι στη θύρα, εσωτερικά, βρισκόταν η βρύση.

Στη δυτική πλευρά της αυλής μια ξύλινη εξωτερική σκάλα σε σχήμα Γ οδηγούσε στο «χαγιάτι» του βασικού μετζοπατώματος. Στη δυτική πλευρά ήταν το μαγειριό και πλάι του υπερυψωμένη δύο κατά ή τρία σκαλοπάτια η «τζαμακιάν». Μετά την «τζαμακιάν» βρισκόταν η βιβλιοθήκη και στη ΒΑ γωνία η αποθήκη ρουχισμού και η «χρεία». Από το μεσημβρινό «χαγιάτι» του μετζο-

πατώματος, μια ξύλινη σκάλα οδηγούσε στον όροφο, όπου βρίσκεται ο καλός «οντάς» που προεξείχε προς το δρόμο, με τον ευρύχωρο «δοξάτο» προς την εσωτερική αυλή.

Το σπίτι μετά την ανέγερση του είχε υποστεί αρκετές τροποποιήσεις. Πιθανότατα, υπήρχε και συμμετρικός οντάς στον όροφο που καταστράφηκε ίσως στα τέλη του 19ου αιώνα. Ο καλός «οντάς» φωτιζόταν από τις τρεις πλευρές. Στη βορεινή πλευρά υπήρχαν δύο καφασωτά παράθυρα συμμετρικά στο «μπουχαρί»· άλλα τέσσερα σε μορφή βυζαντινών επικυπτικών θυρίδων υπάρχουν χαμηλά επάνω από τα «τικλίζια» της ανατολικής πλευράς για να βλέπουν την κίνηση του δρόμου. Τα παράθυρα αυτά είχαν μονάχα σκούρα. Επάνω από τις επικυπτικές θυρίδες υπήρχαν, αντίστοιχα στην καθεμιά, από ένας φεγγίτης με γύψινο σκελετό. Ανοίγματα επίσης ο «οντάς» είχε και στις μεσημβρινές πλευρές προς το «χαγιάτι», επάνω από τα «τικλίζια», που βρίσκονταν προς την ανατολική και μεσημβρινή πλευρά του «οντά» που υπερυψώνεται, κατά ένα σκαλοπάτι αμέσως μετά τη θύρα της εισόδου. Στη δυτική πλευρά του «οντά» ήταν οι «μούσαντρες» με ζωγραφισμένες στα «νταμπλαδωτά» φύλλα τους φυτικές παραστάσεις. Στη Β άκρη του τοίχου με τις «μούσαντρες» υπήρχε μια κρυφή πορτούλα και μια σκάλα που ανέβαιναν οι κοπέλες του σπιτιού στο πατάρι από όπου, μέσα από τα «καφάσια», περίτεχνα κρυμμένα μέσα σε ζωγραφιστές ζωφόρους, παρακολουθούσαν τις γιορτές και τα γλέντια στον «οντά». Η παράδοση αναφέρει ότι σε μέρες πονηρές ή για λόγους ανάγκης οι κοπέλες μπορούσαν να φύγουν από το πατάρι βγαίνοντας σ' ένα μπαλκόνι της Δ πλευράς και μετά από τον «παπαφίγγο» της στέγης, στη σκεπή και από μια κρυφή πόρτα έξω από το σπίτι.

Οι τοίχοι του «οντά» ήταν «καπλαντισμένοι» με ξύλο ζωγραφισμένο με χρώματα της κόλλας. Επάνω από το υπέρθυρο προεξείχε, γύρω στους τοίχους του «οντά», εσωτερικά, το «γκιλβί», ένα μικρό ράφι, ένα γείσωμα όπου τοποθετούσαν για το χειμώνα κυδώνια και, ρόδια. Το ταβάνι του «οντά» είχε γύρω λεπτά «σκουρέτα», πλουμισμένα με διάφορα λουλούδια, ανθέμια και σπίτια, και στο κέντρο τον οχτάγωνο «ταβλά». Οι τοιχογραφίες του «οντά» του αρχοντικού του Σιόρ Μανωλάκη παρουσιάζουν μεγάλο καλλιτεχνικό ενδιαφέρον και συνδέουν την περιοχή της Βέροιας, με τις αντίστοιχες διακοσμητικές τάσεις στην Καστοριά και τη Σιάτιστα την ίδια εποχή (αρχές του 19ου αι.).

Νίκος Μουτσόπουλος, Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Βέροιας, Βέροια, 2000, 83-84.

Οι πίνακες ζωγραφικής που συνοδεύουν το άρθρο είναι έργα της Χρύσας Κωστοπούλου.

Μαθητές από τη Ρόδο στη Βέροια για εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Στο πλαίσιο εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Παραδοσιακοί οικισμοί της Βόρειας Ελλάδας» ομάδα εκπαιδευτικών και μαθητών από το 3ο Ενιαίο Λύκειο Ρόδου επισκέφτηκαν τη Βέροια την Τρίτη 12 Απριλίου 2016, προκειμένου να γνωρίσουν από κοντά τις παραδοσιακές συνοικίες της πόλης. Την περιήγηση τους στην πόλη ανέλαβε το Κέντρο Τοπικής Ιστορίας της Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας. Οι επισκέπτες περιηγήθηκαν στις παραδοσιακές συνοικίες της Κυριώτισσας, όπου ήρθαν σε επαφή με τα παραδοσιακά αρχοντικά της πόλης, τις βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες της, τον τρόπο δόμησης μιας συνοικίας. Στη συνέχεια έφτασαν στην παραδοσιακή συνοικία της Μπαρμπούτας όπου και επισκέφτηκαν την Εβραϊκή Συναγωγή της πόλης.

Υποδοχή ομάδας μαθητών από ξένες χώρες στο Δήμο Βέροιας

Στο πλαίσιο συμμετοχή του 3ου ενιαίου λυκείου Βέροιας στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus plus «Live and Learn at School», καθηγητές και μαθητές από την Τουρκία, την Ιταλία, την Πολωνία και την Λετονία επισκέπτονται την πόλη μας στο διάστημα από 10 έως 14 Απριλίου 2016.

Η υποδοχή της ομάδας στη Βέροια έγινε τη Δευτέρα 11 Απριλίου στο Δημαρχείο από τον Δήμαρχο Βέροιας κ. Κων/νο Βοργιαζίδη και τον αντιδήμαρχο παιδείας και πρόεδρο της Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας κ. Γιώργο Σοφιανίδη. Στις αναφορές τους τόνισαν τη σημασία και το ενδιαφέρον των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία δίνουν την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να επικοινωνήσουν με συναδέλφους και συμμαθητές τους από άλλες χώρες και ταυτόχρονα να αποκομίσουν γνώσεις ή να ανταλλάξουν χρήσιμες πρακτικές για την εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, έγιναν αναφορές στην ιστορία και τον πολιτισμό της Βέροιας και προέτρεψαν τους ξένους επισκέπτες να επισκεφτούν μνημεία της πόλης που αποδεικνύουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της. Εκ μέρους της αποστολής ευχαρίστησε εκπαιδευτικός από την Τουρκία εκφράζοντας παράλληλα τη χαρά της αποστολής για την παρουσία και παραμονή στην Βέροια. Ακολούθησε ξενάγηση σε ιστορικούς χώρους και μνημεία της πόλης μας, όπως στο Βήμα του Αποστόλου Παύλου, την Εβραϊκή Συνοικία, την Παλιά Μητρόπολη κ.α.

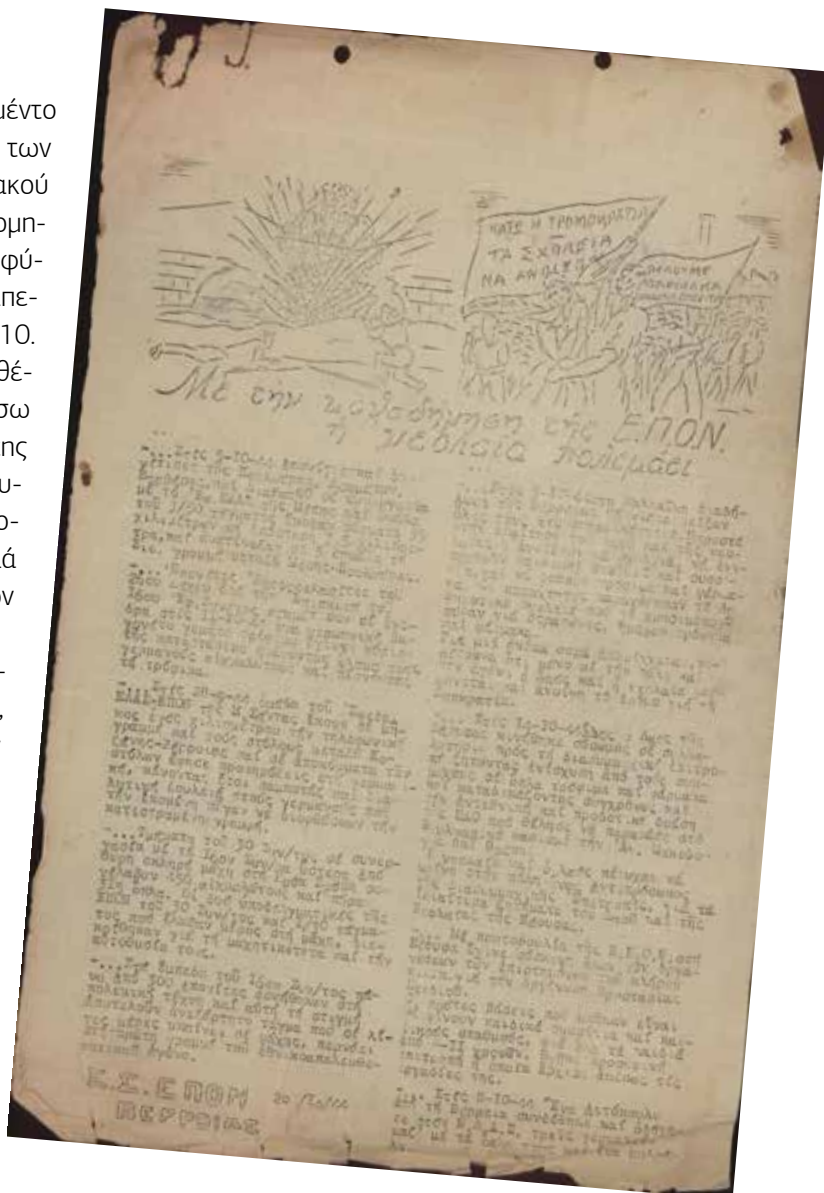
ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Αλέκος Χατζηκώστας
Συγγραφέας - Δημοσιογράφος

Πρόκειται για ένα μοναδικό ντοκουμέντο που βρίσκεται στο ψηφιακό αρχείο των ΑΣΚΙ. Είναι μία προκήρυξη του Επαρχιακού Συμβουλίου Βέροιας της ΕΠΟΝ με ημερομηνία 20/10/1944. Οι Γερμανοί έχουν ήδη φύγει από τη Νάουσα (9/9/1944), ενώ η απελευθέρωση της Βέροιας θα γίνει στις 27/10. Οι μάχες που διεξάγονται για την απελευθέρωση της περιοχής είναι σκληρές και μέσω της ανακοίνωσης-προκήρυξης αυτής της ΕΠΟΝ αφενός γίνεται ενημέρωση γι' αυτές και αφετέρου γίνεται αγωνιστικό προσκλητήριο για συνέχιση του αγώνα, αλλά και για συμβολή στην ανοικοδόμηση των απελευθερωμένων περιοχών.

Η ανακοίνωση δίνει πολύτιμες λεπτομέρειες για τη δράση του ΕΛΑΣ (σαμποτάζ, μάχες κ.α) και της ΕΠΟΝ όσο και για την πολύμορφη δράση στις πόλεις στον τομέα της ανοικοδόμησης, του πολιτισμού, της παιδείας κ.α.

Ολόκληρη η ανακοίνωση - που θα πρέπει να σημειωθεί είναι ιδιαίτερα επιμελημένη μιας και τη συνοδεύει και σχετικό σκίτσο, δείγμα την ανάπτυξης και των αντιστασιακών τυπογραφείων της περιοχής - αναφέρει:

«Με την καθοδήγηση της ΕΠΟΝ η νεολαία πολεμάει»

-Στις 5-10/1944 επονίτες και επονίτισες της Κουλούρας, Ασωμάτων και Διαβατού σε συνεργασία με το εφεδρικό ΕΛΑΣ της Μέσης και ομάδα του 3/50 τάγματος έκοψαν σύρματα 35 χιλιομέτρων σε απόσταση 3,5 χιλιόμετρα και ανατίναξαν σε 5 σημεία τη σιδηροδρομική γραμμή Μέσης-Κουλούρας.

-Επονίτες εφεδροελασίτες του 26^{ου} λόχου από την Επισκοπή του 16^{ου} εφεδρικού Συντάγματος σταμάτησαν σε ενέδρα στις 11-10/1944 ένα γερμανικό βαγονέτο γεμάτο τρόφιμα , έγιναν κύριοι της καταστάσεως πιάνοντας όλους τους Γερμανούς αιχμαλώτους και πέρνοντας τα τρόφιμα.

- Στις 28-9-1944 ομάδα του εφεδρικού ΕΛΑΣ- ΕΠΟΝ της Μικρής Σάντας έκοψε σε μήκος ενός χιλιομέτρου την τηλεφωνική γραμμή και τους στύλους μεταξύ Κοζάνης-Βέροιας και σε αποκόμματα των στύλων άφησε προκηρύξεις στη γερμανική , κάνοντας έτσι σαμποτάζ και διαλυτική δουλειά στους γερμανούς που την επομένη μέρα πήγαν να διορθώσουν την κατεστραμμένη γραμμή.

- Τμήματα του 30^{ου} Συντάγματος σε συνεργασία με το 16^ο Σύνταγμα ύστερα από σκληρή 8ωρη μάχη στη Κρύα Βρύση συνέλαβαν 450 αιχμαλώτους και πήραν 315 όπλα. Οι δύο υποδειγματικές του 30^{ου} Συντάγματος και 1/30 τάγματος που έλαβαν μέρος στη μάχη , διακρίθηκαν για τη μαχητικότητα και την αυτοθυσία τους.

- Στα έμπεδα του 30^{ου} Συντάγματος 300 Επονίτες ασκήθηκαν στην πολεμική τέχνη και αυτή τη στιγμή αποτελούν ανεξάρτητο τάγμα που σε λίγες μέρες μπαίνει σε μάχες, περνάει στην πρώτη γραμμή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

- Στις 9-10/1944 στη παλαική διαδήλωση της Βέροιας τα νειάτα δείξαν όλες τους τις δυναμικότητες. Μπροστά στην απαίτηση του λαού και της νεολαίας ν' ανοίξουν τα σχολεία, να ενισχυθούν οι παιδικοί σταθμοί και συσσίτια και να δοθούν τρόφιμα και φάρμακα οι καταχτητές παραχώρησαν το 8^ο δημοτικό σχολείο που το χρησιμοποιούσαν για στρατώνες έφεραν τρόφιμα και φάρμακα. Για μία ακόμη φορά αποδεικνύεται περίτρανα ότι μόνο με την πάλη και τον αγώνα ο Λαός και η νεολαία μορφώνεται και ανοίγει τον δρόμο για τη Λαοκρατία.

- Στις 14-10-1944 ο λαός της Νάουσας κινήθηκε σύσσωμος σε συλλαλητήριο προς τη διασυμμαχικής επιτροπή ζητώντας ενίσχυση από τους συμμάχους σε όπλα, τρόφιμα και φάρμακα και καταδικάζοντας συγχρόνως την αντεθνική και προδοτική δράση της ΠΑΟ που θέλησε να παραδώσει στο Βουλγαρικό φασισμό την Αν. Μακεδονία και Θράκη. Η νεολαία και ο λαός πέτυχαν να μείνι στην πόλη ένας αντιπρόσωπος της Διασυμμαχικής Επιτροπής , για τα ιδιαίτερα ζητήματα του Λαού και της Νεολαίας της Νάουσας.

- Με πρωτοβουλία της ΕΠΟΝ στη Νάουσα έγινε σύσκεψη όλων των οργανώσεων των επιστημόνων του κλήρου κλπ. Για την Οργάνωση Προστασίας του Παιδιού. Οι πρώτες βάσεις που μπήκαν είναι να γίνουν παιδικά συσσίτια και παιδικούς σταθμούς για όλα τα παιδιά από 4-11 χρονών. Βγήκε προσωρινή επιτροπή η οποία άρχισε αμέσως τις εργασίες της.

- Στις 8-10-1944 ένα αετόπουλο από τη Βέροια συνδέθηκε και οδήγησε στον ΕΛΑΣ τρεις γερμανούς μαζί με τα όπλα τους και ένα μυδράλιο».

Λίμνη των κύκνων

Δήμητρα Σμυρνή
Φιλολόγος

Εικόνες μαγείας στο Χώρο Τεχνών Βέροιας
από τα Κρατικά Μπαλέτα της Μόσχας

Πώς είναι δυνατόν να έχεις ξαναδεί τη «Λίμνη», να έχεις ακούσει αμέτρητες φορές το γνωστό της μουσικό θέμα, κι όμως να σου προκαλεί και πάλι την ίδια αισθητική απόλαυση και συγκίνηση; Και όμως είναι δυνατόν...

Αυτήν τη φορά η «Λίμνη των κύκνων» παίχτηκε στη χαρισματική για τέτοιες εκδηλώσεις σκηνή του Χώρου Τεχνών της Βέροιας, με ασφυκτικά γεμάτο το θέατρο και προπωλημένα από νωρίς τα εισιτήρια.

Όσο για τα Κρατικά Μπαλέτα της Μόσχας, ήταν ολοφάνερο πως δεν έκαναν καμιά έκπτωση ούτε ερμηνευτικά, ούτε σκηνογραφικά, ούτε ενδυματολογικά, παίζοντας σε μια επαρχιακή πόλη μιας μικρής χώρας. Είχες την αίσθηση πως βρισκόσουν σε μεγάλη ευρωπαϊκή σκηνή.

Η μουσική του Τσαϊκόφσκι, δένοντας την ποίηση της κίνησης με τη μαγεία της μελωδίας της, οδήγησε σ' ένα συναρπαστικό αποτέλεσμα, που κράτησε το κοινό πάνω από δύο ώρες, όχι απλά ακίνητο, όχι απλά απόλυτα σιωπηλό, αλλά κυριολεκτικά μαγεμένο. Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως ανάμεσα στους θεατές υπήρξαν και μικρά παιδιά, που είχαν ακριβώς την ίδια συμπεριφορά με τους μεγάλους.

Τα εντυπωσιακά σκηνικά και κοστούμια, οι υποβλητικοί εναλλασσόμενοι φωτισμοί και πάνω απ' όλα η εμπνευσμένη χορογραφία και οι εκπληκτικοί χορευτές της - οι πρωταγωνιστές έχουν βραβευτεί σε διεθνείς διαγωνισμούς - έκαναν για τους θεατές τη «Λίμνη» μια πύλη φυγής στο παραμύθι και στο όνειρο.

Και ποιος δε θέλει να ξεφύγει, απ' αυτό το άχαρο και αδιέξοδο παρόν που ζούμε, στο χώρο του παραμυθιού, όπου πρίγκιπες και πριγκίπισσες ερωτεύονται, όπου μάγοι καθορίζουν τη μοίρα τους, όπου το καλό και το κακό συγκρούονται, όπου ο μύθος και η πραγματικότητα διαδέχονται μαγικά το ένα το άλλο, για να νικήσει τελικά ο μύθος;

Αφάνταστα τρυφερό, όπως το «πούπουλο ενός κύκνου», λυρικό, όπως η παρουσία του έρωτα στη ζωή, σκληρό κάποιες φορές, όπως η παρουσία του κακού και η φτερούγα του θανάτου, δικαίωσε ως έργο Τέχνης τον ορισμό του κλασικού και αξεπέραστου.

Τελικά η μεγάλη Τέχνη στέκεται κόντρα στο χρόνο και όχι απλά επιβιώνει, αλλά σηματοδοτεί την ανθρώπινη πορεία στο δύσκολο και γοπητικό δρόμο του Πολιτισμού.

Η NORMA

του Μπελίνι,
η όπερα του πάθους,
στο Χώρο Τεχνών Βέροιας

Λυρική τραγωδία χαρακτηρίζεται η «Νόρμα» του Μπελίνι και έχει γνωρίσματα τραγωδίας, αφού η κεντρική ηρωίδα πλησιάζει στη σκέψη, και ευτυχώς όχι στην πράξη, στη «Μήδεια», που με κίνητρο την εκδίκηση θέλει να θυσιάσει τα παιδιά της στο βωμό του έρωτα.

Ο έρωτας, κυρίαρχο πάθος που τυφλώνει τους ήρωες του έργου, και το Ρωμαίο ανθύπατο Πολλιόνε, που εγκαταλείπει τη γυναίκα του Νόρμα και τα παιδιά του για τη νεαρή Ανταλτζίζα, αλλά τυφλώνει και τη Νόρμα, που σκέφτεται –έστω σκέφτεται – το θάνατο των παιδιών της ως έσχατο τρόπο εκδίκησης, είναι εκείνος που κινεί τα νήματα, για να οδηγήσει μέσα από την τραγική ειρωνεία στη βίαια σύγκρουση και στην τελική κάθαρση με το θάνατο στην πυρά και των δύο πρωταγωνιστών.

Κι εδώ, παρόλο που η υπόθεση της «Νόρμας», μ' ένα σωρό ψυχολογικές αντιφάσεις και κενά, δεν μπορεί να συγκριθεί σε καμιά περίπτωση με τα μεγέθη της Αρχαίας Τραγωδίας, μοιραία θυμάται κανείς τους στίχους του Ευριπίδη από τη «Μήδεια», που ταιριάζουν και στη «Νόρμα».

*«Έρωτα εσύ, με περισσή όταν λαβώνεις δύναμη
μηδ' όνομα καλό από σε, μηδ' αρετή μπορεί να βγει»*

Και βέβαια, όλα τα παραπάνω αναφέρονται στην υπόθεση του έργου. Επειδή όμως η ψυχή της όπερας είναι πάντα η μουσική της, η υπόθεση και κυρίως το λιμπρέτο, οι διάλογοι, εξυπηρετούν τη μουσική. Όλα τα άλλα έρχονται σε δεύτερη μοίρα.

Η μουσική του Μπελίνι διαχρονική και ειδικά μερικές φορές στο είδος.

Η παράσταση, που παίχτηκε στο Μέχεια στο Χώρο Τεχνών της Βέροιας, χθες Ξεκινούσε μ' ένα εντυπωσιακό σκηνικό, που μένη από τους Ρωμαίους Γαλατία– αλλά και στο Γιώργου Λεπίδα, υποβοηθούμενα στη δημιουργία ατμόσφαιρας από τους φωτισμούς του Φίλιππου Μοδινού.

Η σκηνοθεσία της Κασσάνδρας Δημοπούλου κίνησε αρμονικά τους ηθοποιούς –τραγουδιστές πάνω στη σκηνή, προσθέτοντας στα θετικά της παράστασης τα εντυπωσιακά κοστούμια που σχεδίασε η ίδια.

Οι πρωταγωνιστές. Η Νόρμα της Τζένης Δριβάλα είχε την ωριμότητα που απαιτούσε ο ρόλος και στην κίνηση του σώματος και στην έκφραση των συναισθημάτων μέσα από το τραγούδι, αλλά ίσως όχι την ένταση και το εύρος της φωνής, που θα περίμενε κανείς.

Ο Πολλιόνε και η Ανταλτζίζα του Φίλιππου Μοδινού και της Κασσάνδρας Δημοπούλου εντυπωσιακοί φωνητικά και με μεγάλη άνεση κινητικά.

Οι υπόλοιποι ρόλοι, ερμηνευμένοι ανάλογα με τις απαιτήσεις του έργου, πρόσθεσαν στο θετικό τελικό αποτέλεσμα. Οροβέζο ο Ιωάννης Νάκος, Κλοτίλδη η Χριστίνα Μαβίνη, Φλάβιο ο John Rownan και παιδιά οι Εύα Μαμουζιά και Βασίλης Καραμανλής.

Σημαντικότερη η ύπαρξη ζωντανής ορχήστρας, της Ορχήστρας της Skull of Yorick Productions, με διευθυντή τον Χρήστο Κτιστάκη αλλά και της Χορωδίας του Συλλόγου Αποφοίτων «Ανατόλια», με διευθύντρια τη Γιάννα Αθανασιάδη

Βοηθός σκηνοθεσίας/ παραγωγής Αθανάσιος Μαργούτας και διευθύντρια σκηνής Καλλιόπη Κεραμέως. Η παραγωγή ήταν της Skull of Yorick Productions και της ΦΙΞ in art .

Για τη Βέροια ήταν πολύ σημαντικό να δει μια προσεγμένη παράσταση όπερας και γι αυτό το κοινό ανταποκρίθηκε. Η προσέλευση ήταν μεγάλη και το χειροκρότημα παρατεταμένο.

στη «Νόρμα» παραμένει στιγμές της είναι από τις καλύ-

γαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και στη συνέ- 6/3/'16, είχε πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία.

παρέπεμπε στην εποχή και στον τόπο –κατακτη- χώρο, ιερό ναού. Σκηνογραφία και σκηνικά του

Δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα www.faretra.info

Άνοιξαν τα δέντρα όλα

Κυριάκος Δημήτρης
εκπαιδευτικός

Συναυλία συνόλου παραδοσιακής μουσικής Μουσικού Σχολείου Βέροιας

Η Άνοιξη και ο ερχομός της ήταν γεγονός με τεράστια σημασία για όλους τους αγροτικούς πληθυσμούς, γι' αυτό και το καλωσόρισμά της έπαιρνε τελετουργικό χαρακτήρα. Από την αρχαιότητα είναι γνωστά τα χελιδονίσματα που δεν καλωσορίζουν απλώς την Άνοιξη, αλλά προσπαθούν και να εξευμενίσουν τις φυσικές δυνάμεις και να τις κάνουν φιλικές προς τις αγροτικές εργασίες.

Η χαρά για την αναγέννηση της φύσης είναι ανάμικτη με το φόβο και την ανησυχία για τον άστατο καιρό (κυρίως του Μαρτίου), γι' αυτό και σε πολλές περιοχές τις πρώτες ημέρες του μήνα τα χελιδονίσματα τραγουδιόντουσαν όπως τα κάλαντα της πρωτοχρονιάς, για να φύγουν τα ζιζάνια του χειμώνα, όπως τα ξωτικά του δωδεκαημέρου των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς:

«Σήμερα είναι αρχιμηνιά κι είναι και πρώτη μέρα
κι ήρθεν ο Μάρτης κι πύρε μας με δροσερόν αέρα ...»
«Όξω ψύλλοι και κοριοί, μέσα οι νοικοκυροί...»
«όξω κουτσοφλέβαρε να ρθει ο Μάρτης με χαρά»...
διασώζει από την Κρήτη του 1880 ο λαογράφος Δημήτριος Λουκάτος.

Κάθε φορά με τον ερχομό της Άνοιξης ο λαϊκός ποιητής έβλεπε να γεννιέται ένας άλλος κόσμος, καινούριος και διαφορετικός από αυτόν που έφευγε. Τον τραγουδούσε λοιπόν, εκφράζοντας έτσι τη λαχτάρα του λαού μας και την ανυπομονησία του για την Άνοιξη.

«Τώρα είν' Μάης κι' άνοιξη,
τώρα ναι καλοκαίρι,
τώρα φουντώνουν τα κλαριά
κι' ανθίζουν τα λουλούδια».

Η Άνοιξη ταιριάζει με τη χαρά και την ομορφιά. Το φούντωμα της ζωής και η αναγέννηση της φύσης φέρνουν και το σκίρτημα της ανθρώπινης καρδιάς. Είναι αδιανόητο να μην επηρεαστεί ο άνθρωπος, αφού είναι κομμάτι αυτής της φύσης. Εντελώς φυσικά και αβίαστα η λαϊκή μούσα συνενώνει στα τραγούδια τις ανοιξιάτικες εικόνες και εργασίες με όψεις των ανθρώπινων σχέσεων, το «πιάσιμο» της αγάπης, την έκφραση του αισθήματος προς το αγαπημένο πρόσωπο, τα κολακευτικά λόγια, τη διστακτικότητα ή την ευχή για καλό τέλος ενός αισθήματος που ίσως δεν φαίνεται, αλλά υπάρχει στην ανοιξιάτικη ατμόσφαιρα:

«χωρίς αέρα το πουλί, χωρίς νερό το ψάρι,
χωρίς αγάπη δε βαστούν κόρη και παλικάρι...»

Η ομορφιά και τα χαρίσματα βγαίνουν μέσα απ' τη φύση:

«η αγάπη θέλει φρόνηση, θέλει ταπεινοσύνη, θέλει λαγού περπατησιά, αϊτού γρηγοροσύνη...»

«από τη γη βγαίνει νερό κι απ' την ελιά το λάδι, κι από τη μάνα την καλή το άξιο παλικάρι...»

«χαίρεται ο πεύκος τις δροσιές κι' ο έλατος τα χιόνια, χαίρεται κι ένας νιος καλός τη δροσερή του
αγάπη ...»

Το ανέβασμα των κοπαδιών από τα χειμαδιά στα καλοκαιρινά λημέρια είναι μια πανάρχαια συνήθεια των βοσκών που αναβιώνει κάθε χρόνο. Η μεταφορά των ζώων σε κάποιες περιοχές συνεχίζει να γίνεται ακόμα και σήμερα με τα πόδια. Πολλοί κτηνοτρόφοι περπατάνε 200 και 300 χιλιόμετρα μαζί με τα ζώα τους μέχρι να φτάσουν στα συμφωνημένα από πριν στανατόπια, εκεί όπου, σύμφωνα με τις παραδοσιακές αξίες, γίνεται ακόμα πιο δυνατό το δέσιμο ανθρώπου και φύσης.

«Καλότυχα είναι τα βουνά, ποτέ τους δε γερνάνε,
το καλοκαίρι πράσινα και το χειμώνα χιόνι,
και καρτερούν την άνοιξη, τ' όμορφο καλοκαίρι,
να μπουμπουκιάσουν τα κλαριά, ν' ανοίξουνε τα δέντρα,
να βγούν οι βλάχες στα βουνά, να βγούν κι οι βλαχοπούλες,
να βγούν και τα βλαχόπουλα λαλώντας τις φλογέρες».

Αφού περάσουν τα κρύα και οι βροχές, εκεί στα τέλη του Απριλίου, αρχές Μαΐου, το κοπάδι θα πάρει την ανηφόρα για την ελευθερία του βουνού. Για κάποιους ανθρώπους που συνεχίζουν την παραδοσιακή κτηνοτροφία στις μέρες μας, ο Μάιος είναι ο μήνας που πρέπει να μεταφέρουν τα ζώα τους σε μια ευνοϊκότερη περιοχή για να περάσουν την καλοκαιρινή περίοδο. Η μεταφορά είναι κάτι περισσότερο από έθιμο ή παράδοση, είναι μια ανάγκη επιβίωσης που επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο τις ίδιες πάντοτε ημέρες.

«Τώρα είν' Απρίλης και χαρά, τώρα είναι καλοκαίρι,
το λεν τ' απδόνια στα κλαριά κι οι πέρδικες στα πλάγια,
παν τα κοπάδια στα βουνά να ξεκαλοκαιριάσουν»

Στην Ελλάδα για τους τσέλιγκες το έτος χωριζόταν στη μέση από δύο μεγάλες γιορτές, τη γιορτή του Αγίου Δημητρίου και τη γιορτή του Αγίου Γεωργίου. Έτσι συνεχίζει να είναι χωρισμένη στα δυο και η ζωή των παραδοσιακών κτηνοτρόφων.

«πανε οι τσοπάνηδες ψηλά βαρώντας τη φλογέρα,
και να γιορτάσουν τ' Αη Γιωργιού, να ρίξουν στο σημάδι,
να πιουν νερό απ' τα βουνά, να πάρουν τον αέρα...»

Ο αγαπημένος “Σταυραετός” και το “ψιλόλιγνο κυπαρισσάκι” εξομολογείται στην αγαπημένη “πέρδικα” την “πλουμιστή” ή στη “βιολέτα μου ανθισμένη” λόγια αγάπης, όπως ...

“μήλο μου κόκκινο, ρόιδο βαμμένο...”,

αλλά και...

«το άσπρο σου προσκέφαλο μυρίζει από κυδώνι...»,

ή...

«διψάν οι κάμποι για νερά και τα βουνά για χιόνια,
και τα γεράκια για πουλιά, κι εγώ, βλάχα μ', για σένα...
της φανερώνει όμως και τις δυσκολίες και την αμχανία...»

«Μηλίτσα που «σαι στο γκρεμό με μήλα φορτωμένη τα μήλα σου λιμπίστηκα
μα το γκρεμό φοβούμαι ...»

«τα μήλα, τα δαμάσκηνα, τα κίτρα, τα νεράντζια από τους κλώνους κρέμονται
και τη χαρά κερδίζουν, και 'γω που κρέμομαι από σε τίποτες δεν κερδίζω,
μόνο μαρτύρια θλιβερά, καρδιά κατακαμένη...»

Ακόμα και ο χωρισμός δεν είναι μόνο τραγούδι, αλλά επιδρά και στη φύση, δείχνοντας ότι πραγματικά ο λαός μας αισθανόταν αεχώριστος από τον κόσμο που τον περιτριγύριζε· ακούστε τη μηλιά που μαραίνεται:

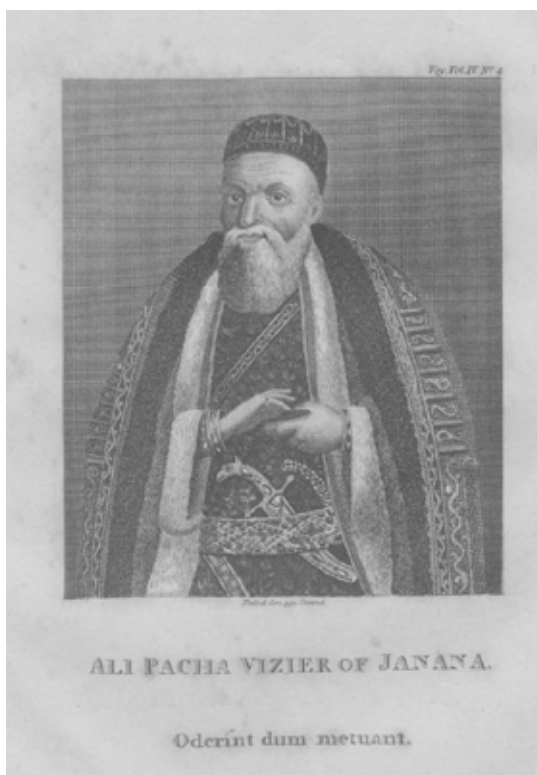
«τί έχεις όμορφη μηλιά και κιτρινοφυλλιάζεις;
μην είν' τα μήλα σου βαριά, μην το νερό σου λείπει,
κι από τα κλωναράκια σου κανένα μη ραγίστη;»
«δεν είν' τα μήλα μου βαριά, μηδέ νερό μου λείπει,
κι από τα κλωναράκια μου κανένα δε ραγίστη.
Άγουρος με κόρη ξανθή στη ρίζα μου φιλιόνταν,
κι όρκο 'κάμαν στους κλώνους μου να μην ξεχωριστούνε.
Τώρα ξεχωριστήκανε και κιτρινοφυλλιάζω».

Ο περιηγητισμός στη Μακεδονία τα προεπαναστατικά χρόνια

Ξένοι περιηγητές στην Ημαθία

Δρ Εμμανουήλ
Ξυνάδας

Ο όρος «περιηγητισμός» δηλώνει τις περιηγήσεις κάποιου σε έναν ξένον τόπο με σκοπό είτε την αναψυχή, είτε την μελέτη του τρόπου ζωής των κατοίκων, την ιστορία του τόπου, την μελέτη των μνημείων κ.τ.λ. Οι πρώτες επισκέψεις ξένων περιηγητών στην Ελλάδα τοποθετούνται τον 15^ο και τον 16^ο αιώνα. Πρόκειται για λογίους που ταξιδεύουν κυρίως για αρχαιογνωστικούς λόγους. Αργότερα, περί τον 18^ο μπορεί να γίνει λόγος για τη δημιουργία του ρεύματος του περιηγητισμού, το οποίο οδηγεί στην Ελλάδα πλήθος περιηγητών που εκτός από αρχαιολόγοι ή ιστορικοί, ήταν διπλωμάτες, φυσικοί επιστήμονες, γιατροί, στρατιωτικοί, αλλά και συγγραφείς ή λογοτέχνες, οι οποίοι επιθυμούσαν να έλθουν σε επαφή και να γνωρίσουν την Ελλάδα, η οποία αποτελούσε την κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Στην παραπάνω εξέλιξη, όπως ήταν επόμενο, συνετέλεσε και το κίνημα του ευρωπαϊκού διαφωτισμού. Οι παραπάνω επισκέψεις εντάσσονται στο πλαίσιο του «Grand Tour» του 18^{ου}

αιώνα και μέρος της εκπαίδευσης της αριστοκρατίας, όπου οι αριστοκρατικοί γόνοι τελειώνοντας τις σπουδές τους έκαναν για ένα χρόνο ένα «μεγάλο γύρο», ο οποίος ενώ αρχικά έφτανε μέχρι την Ιταλία, σταδιακά αυξήθηκε, συμπεριέλαβε την Ελλάδα, την Μικρά Ασία και γενικότερα εδάφη της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι διάφορες εκδόσεις των χρονικών των ταξιδιών και των εμπειριών των περιηγητών συνέβαλε στην ανάπτυξη της «περιηγητικής γραμματείας». Ο όρος δηλώνει το σύνολο των γραπτών κειμένων που απορρέουν από μια άμεση εμπειρία με το χώρο. Ει-

δικότερα για την Ελλάδα, τα κείμενα αυτά δίνουν περιγραφές του φυσικού και ιστορικού χώρου, των αρχαιοτήτων, των οικισμών και του τοπίου και αργότερα των σύγχρονων οικονομικών, κοινωνικών και πνευματικών όψεων μιας αρχαίας χώρας που επιβιώνει και προσπαθεί να ορθοποδήσει διεκδικώντας, λίγο αργότερα, και την ανεξαρτησία της.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι ο «πε-

Anto Pauqueville Travels in Epirus, Albania, Macedonia and Thessaly

ρινηγτισμός» εμφανίζεται και ως μια από τις αιτίες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη του «φιλελληνισμού», ενός άλλου ρεύματος που σχετίζεται άμεσα με την ελληνική Επανάσταση του 1821, ενώ και τα δύο έχουν άρρηκτη διασύνδεση με το κίνημα του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Οι φιλέλληνες στους

ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Στο σημείο αυτό έρχονται οι περιηγήσεις των ξένων ταξιδιωτών να τονώσουν αυτό το θετικό κλίμα.

Με τις διάφορες περιηγήσεις οι ξένοι επισκέπτες αποκόμιζαν πλέον προσωπικές εμπειρίες, γνώσεις, εικόνα και άποψη για την Ελλάδα, αντι-

κείμενα τα οποία μετέφεραν στο εξωτερικό μεταδίδοντας έτσι το κλίμα που επικρατούσε στις περιοχές που επισκέπτονταν. Από αυτή την άποψη οι περιηγητές συνέβαλλαν στην ανάπτυξη φιλελληνικού κλίματος στην Ευρώπη και μαζί με άλλους Ευρωπαίους το κλίμα αυτό καλλιεργήθηκε και συνέβαλλε στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης από τα προεπαναστατικά χρόνια. Πέραν του κινήματος του Διαφωτισμού με το θαυμασμό για την αρχαία Ελλάδα και τον πολιτισμό της και του περιηγητισμού με τα ταξίδια, τις επισκέψεις και την επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό, στην ανάπτυξη του φιλελληνισμού συνέβαλαν και οι κοινές χριστιανικές ρίζες των Ευρωπαίων. Για τους Ευρωπαίους φιλέλληνες ο αγώνας των Ελλήνων για ανεξαρτησία ήταν αγώνας εναντίον των αλλόθρησκων κατακτητών. Έτσι, έβλεπαν οι ομόθρησκοι, χριστιανοί Ευρωπαίοι, τους Οθωμανούς κατακτητές και αυτό, το ομόθρησκο δηλαδή, ήταν ένα ακόμη στοιχείο πάνω στο οποίο στηρίχτηκε η ανάπτυξη

οποίου οφείλεται η ανάπτυξη του συγκεκριμένου κινήματος εμπνεύσθηκαν από την Επανάσταση του 1821 και υποστήριξαν τον αγώνα των εξεγερμένων Ελλήνων με διάφορους τρόπους. Η κίνηση αυτή δημιούργησε θετικό κλίμα στην αμερικανική ή

του φιλελληνικού κινήματος.

Η παρουσία των φιλελλήνων, οι οποίοι συνέδραμαν στον αγώνα της Ανεξαρτησίας, εντοπίζεται κυρίως στην Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα, χωρίς βέβαια να λείπουν και περιπτώσεις όπου η

παρουσία τους εντοπίζεται, είτε στα Επτάνησα, είτε στα νησιά του Αιγαίου. Στην Μακεδονία όμως τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Εδώ δεν διαπιστώνεται παρουσία και συμμετοχή ξένων προσώπων στις διάφορες επαναστατικές προσπάθειες. Παρά ταύτα, η Μακεδονία έγινε αντικείμενο επίσκεψης και μελέτης διαφόρων ξένων (Ευρωπαίων) προσωπικοτήτων, οι οποίοι περιηγήθηκαν και γνώρισαν από κοντά τις πόλεις τα χωριά, τη μακεδονική ύπαιθρο, καθώς επίσης και τις συνθήκες των κατοίκων της Μακεδονίας, τα αξιοθέατα και τα μνημεία της, την ιστορία και τον πολιτισμό της. Όλες οι εμπειρίες που αποκόμισαν αποτέλεσαν το πρωτογενές υλικό και για τη συγγραφή των περιηγητικών διηγήσεών τους, οι οποίες εκδόθηκαν τα επόμενα χρόνια.

Τη Μακεδονία, κατά το χρονικό διάστημα από το 1770 μέχρι και το 1815, τουλάχιστον, επισκέφτηκαν τέσσερις περιηγητές, δύο Γάλλοι και δύο Άγγλοι. Πρόκειται για τους Γάλλους Cousinery και Rouqueville και τους Άγγλους Martin William Leake και Holland Henry. Από αυτούς φαίνεται ότι περιηγήθηκε περισσότερο στη Μακεδονία ο Άγγλος Martin Leake καθώς επισκέφτηκε δεκατρείς νομούς και μεταφέρει στοιχεία για διακόσιες δώδεκα τοποθεσίες τουλάχιστον. Ακολουθεί ο Francois Rouqueville, ο οποίος επισκέφτηκε δώδεκα νομούς και μεταφέρει στοιχεία από εκατόν δεκατέσσερις επισκέψεις τουλάχιστον, ενώ ο Marie Cousinery επισκέφτηκε έντεκα νομούς και δίνει πληροφορίες από εβδομήντα πέντε επισκέψεις του τουλάχιστον. Τέλος, ο Holland Henry είναι αυτός που περιηγήθηκε λιγότερο από όλους στη γη της Μακεδονίας καθώς πέρασε μόνο από δύο νομούς της Μακεδονίας και μεταφέρει πληροφορίες από δέκα επισκέψεις

του σε αυτές.

Για τους λόγους που οι τρεις πρώτοι περιηγητές ασχολούνται τόσο με την περιήγηση στη Μακεδονία και καταγράφουν πολλά στοιχεία που αφορούν διάφορους τομείς, όπως ιστορικές και αρχαιολογικές πληροφορίες, στοιχεία που σχετίζονται με την πολιτική κατάσταση της περιόδου, την κοινωνική οργάνωση και την οικονομική κατάσταση των δια-

φόρων περιοχών κ.α. μόνο υποθέσεις μπορούν να γίνουν, ενώ το πιθανότερο είναι η περιηγήσεις αυτές να συνδέονται με τις ιδιότητές τους. Έτσι, ο μεν Leake είχε διπλωματική ιδιότητα και από το 1806 είχε τεθεί επικεφαλής της αγγλικής αποστολής στην Ελλάδα, ενώ από το 1808 έως το 1810 ήταν διπλωματικός ακόλουθος του Άγγλου προξένου στα Ιωάννινα. Όσον αφορά τον Rouqueville, αυτός υπήρξε γενικός πρόξενος της Γαλλίας στα Ιωάννινα μέχρι το 1815 και τέλος ο Cousinery αρχικά δούλεψε ως υπάλληλος στο προξε-

νείο της Γαλλίας στη Θεσσαλονίκη, ενώ αργότερα διορίστηκε πρόξενος της Γαλλίας στην ίδια πόλη. Κοντά στην διπλωματική τους ιδιότητα που τους έδινε το δικαίωμα της περιήγησης και των επαφών με διάφορους κοινοτικούς παράγοντες των χρόνων της οθωμανικής περιόδου στις διάφορες περιοχές που επισκέπτονταν θα πρέπει να τοποθετηθεί και το προσωπικό ενδιαφέρον του καθενός για την ανάδειξη του ισχυρού πολιτισμικού παρελθόντος, καθώς επίσης και της επικρατούσας κατάστασης στην σκλαβωμένη Ελλάδα.

Ειδικότερα, από το χώρο της Ημαθίας πέρασαν οι τρεις από τους τέσσερις προαναφερθέντες, εξαιρουμένου του Holland Henry. Πρώτος, πιθανόν, να κινήθηκε στην περιοχή ο Esprit – Marie Cousinery, ο οποίος από το 1773 μέχρι το 1793 εργάστηκε

Francois Rouqueville

στο Προξενείο της Θεσσαλονίκης, για να επανέλθει στην ίδια πόλη στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1810. Ο περιηγητής επισκέφτηκε τα δύο μεγαλύτερα κέντρα της επαρχίας Βεροίας, τη Βέροια και τη Νάουσα και δίνει ιστορικά στοιχεία, πληροφορίες για τον πληθυσμό, τα αρχαιολογικά μνημεία τους, καθώς και για την βιομηχανική παραγωγή τους. Ιδιαίτερη αναφορά κάνει στο ονομαστό κρασί της Νάουσας, γνωστό σε ολόκληρη την αυτοκρατορία, το οποίο καταναλωνόταν στη Θεσσαλονίκη και στις Σέρρες, ενώ η τιμή του ήταν σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τα υπόλοιπα κρασιά της περιοχής. Από το βλέμμα και την κριτική του δε διαφεύγει και η πολιτική κατάσταση στην περιοχή, η οποία ήταν υπό την κατοχή του Αλή Πασά των Ιωαννίνων. Παράλληλα, στις περιγραφές του κάνει αναφορές στους ποταμούς Αλιάκμονα και Λουδία.

Ο άλλος Γάλλος περιηγητής ο Francois Rouqueville ταξίδεψε σε πολλά μέρη από το έτος 1798 μέχρι το έτος 1801.

Μεταξύ αυτών επισκέφτηκε και την Ημαθία, το έτος 1806. Όπως μπορεί να διαπιστώσει ο αναγνώστης, ο Rouqueville έφτασε την Ημαθία προερχόμενος από τη Δυτική Μακεδονία και μέσω των Πιερίων. Στην πορεία του αρχικά επισκέφτηκε τα χωριά των Πιερίων Ντράσκο (Δάσκιο), την Κόκοβα (Πολυδένδρι) και ακολούθως τη Μονή Τιμίου Προδρόμου για την οποία δίνει αρκετές πληροφορίες, αναδεικνύοντας το ιστορικό παρελθόν της. Περνώντας τον ποταμό Αλιάκμονα ο Rouqueville έφτασε στη Βέροια την οποία περιγράφει δίνοντας στοιχεία τόσο για το αρχαιοελληνικό, όσο και το χριστιανικό παρελθόν της πόλης ενώ δεν παραλείπει να μεταφέρει και εικόνες που σχετίζονται με τις φυσικές ομορφιές

της περιοχής. Επιπλέον, ο περιηγητής δίνει πληροφορίες και για την Νάουσα, και είναι αυτός που μεταφέρει πληροφορίες από τα όσα συνέβησαν στην Νάουσα μετά την αποτυχημένη Επανάσταση και την καταστροφή της από τις δυνάμεις του Αμπούτ Λουμπούτ Πασά τον Απρίλιο του 1822, καθώς επίσης και όσα ακολούθησαν στη Θεσσαλονίκη τον Μάιο του ίδιου έτους.

Τέλος, αναλυτικότερος όλων μπορεί να θεωρηθεί ο Martin William Leake ο οποίος τέθηκε επικεφαλής της βρετανικής μυστικής αποστολής στην Ελλάδα, το έτος 1806, ενώ κάπου εκεί, θα μπορούσαν να τοποθετηθούν και οι περιηγήσεις του σε διάφορα μέρη της Ελλάδας· μεταξύ αυτών η Βέροια και η Νάουσα τις οποίες επισκέφτηκε σίγουρα μετά την οριστική κατάληψη της Νάουσας από τον Αλή το 1804. Από τα γραπτά του περιηγητή μεταδίδονται στοιχεία για την γεωγραφική θέση των δύο κέντρων της Ημαθίας, πληροφορίες για την αρχιτεκτονική μνημείων της Βεροίας,

πληθυσμικά στοιχεία, καθώς και στοιχεία που σχετίζονται με την οικονομική και κοινωνική ζωή των κατοίκων των πόλεων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δείχνει ο Άγγλος περιηγητής για τα αρχαία μνημεία της Βεροίας, τα οποία προσπαθεί να περιγράψει καθώς και να αποτυπώσει μέρος των επιγραφών που αυτά δίδεσσαν. Τέλος, ιδιαίτερη μνεία κάνει ο Leake στην πολιτική κατάσταση που επικρατούσε τη δεδομένη στιγμή. Αναφέρεται στον Αλή Τεπελενλή, τον πασά των Ιωαννίνων κάτω από την επιρροή του οποίου βρισκόταν η Βέροια και η Νάουσα, τη συγκεκριμένη περίοδο. Για τη Νάουσα δεν έχει να αναφέρει πολλά· αντιθέτως για τη Βέροια κάνει αναφορές σε ζητήματα διοίκησης και οικονομικής διαχείρισης,

ενώ φαίνεται να είχε και επαφές με παράγοντες της μουσουλμανικής διοίκησης της πόλης. Τέλος, ο περιηγητής δίνει στοιχεία και για χωριά της Ημαθίας όπως π.χ. την Καστανιά καθώς επίσης και για ένα ακόμη κομμάτι της Ημαθίας, την Κουλακιά (Καμπανία), την οποία παρουσιάζει και ως έδρα του επισκόπου Καμπανίας.

Τα παραπάνω στοιχεία, όπως και πολλά άλλα τα οποία είναι αδύνατον να αναφερθούν, αποδεικνύουν ότι το ενδιαφέρον των ευρωπαίων φιλελλήνων συγκέντρωνε το σύνολο του κατακτημένου και μαχόμενου Ελληνισμού, ανεξαρτήτως γεωγραφικής τοποθέτησης. Όλοι, οι προαναφερθέντες και τόσοι άλλοι, εκμεταλλεύόμενοι τις ιδιότητές τους, πολιτικές, στρατιωτικές, διπλωματικές κ.τ.λ., περιήλθαν διάφορες περιοχές της οθωμανικής αυτοκρατορίας και έκαναν γνωστά στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια κοινή γνώμη την επικρατούσα κατάσταση στις οθωμανοκρατούμενες περιοχές. Επιπλέον, σε αυτούς οφείλεται η διάσωση και μετάδοση πολλών στοιχείων που έχουν σχέση με το πολιτισμικό παρελθόν της Ελλάδας, καθώς μέσα από τα κείμενα των περιηγητών μεταφέρονται πληροφορίες ιστορικού και αρχαιολογικού περιεχομένου, διασώζονται περιγραφές μνημείων, πολλά από τα οποία σήμερα δεν υφίστανται, γίνονται απόπειρες ανάγνωσης επιγραφών κ.α. Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι περιηγητικές διηγήσεις θα πρέπει να εκληφθούν τόσο ως κείμενα τα οποία συνέβαλλαν στην ανάπτυξη του φιλελληνικού κινήματος, όσο και ως κείμενα που μεταφέρουν αξιόλογες και σημαντικές πληροφορίες του παρελθόντος στο σήμερα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Ανώνυμος, *Les femmes grecques aux dames françaises récit de leurs malheurs*, Bruxelles, 1827.

Δήμητρα Κουκίου - Μητροπούλου, *Οι Έλληνες του Adam Friedel. Προσωπογραφίες Αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης*, Αθήνα, 2014.

Νάσια Γιακωβάκη, *Προς την Ελλάδα: ένα ευρωπαϊκό δρομολόγιο ανάδυση της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή συνείδηση, 17ος-18ος αι.*, (Διδακτορική διατριβή που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ., τομέας Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας και Λαογραφίας), Θεσσαλονίκη, 2001.

Αντώνης Κολτσίδας, *Η επανάσταση και η καταστροφή της Νάουσας κατά το 1822*, Βέροια, 2010.

Ιόλη Βιγγκοπούλου, «Το περιηγητικό ρεύμα στον 19^ο αιώνα. Ένας πολιτισμικός διάλογος ή ένας διάλογος πολιτισμών», *Σύγκριση*, 15 (2004), 175-185.

Κ.Θ. Δημαράς, «Ο περιηγητισμός στον ελληνικό χώρο», *Περιηγήσεις στον ελληνικό χώρο*, Αθήνα, 1968.

Δήμητρα Μόσχου, «Περιηγητισμός και παιδεία. Η Ελλάδα του Rouquerville (1770-1838) στις σύγχρονες απαιτήσεις της εκπαιδευτικής πράξης», *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης*, x.τ., x.χ.

Πορφύριος Μπατσάρης (Αρχιμ.), «Ο Φραγκίσκος Πουκεβίλ στα Πιέρια κατά το έτος 1806», *Χρονικά Ιστορίας και Πολιτισμού Ν. Ημαθίας*, 6 (Ιουλ.-Σεπτ. 2009), 7.

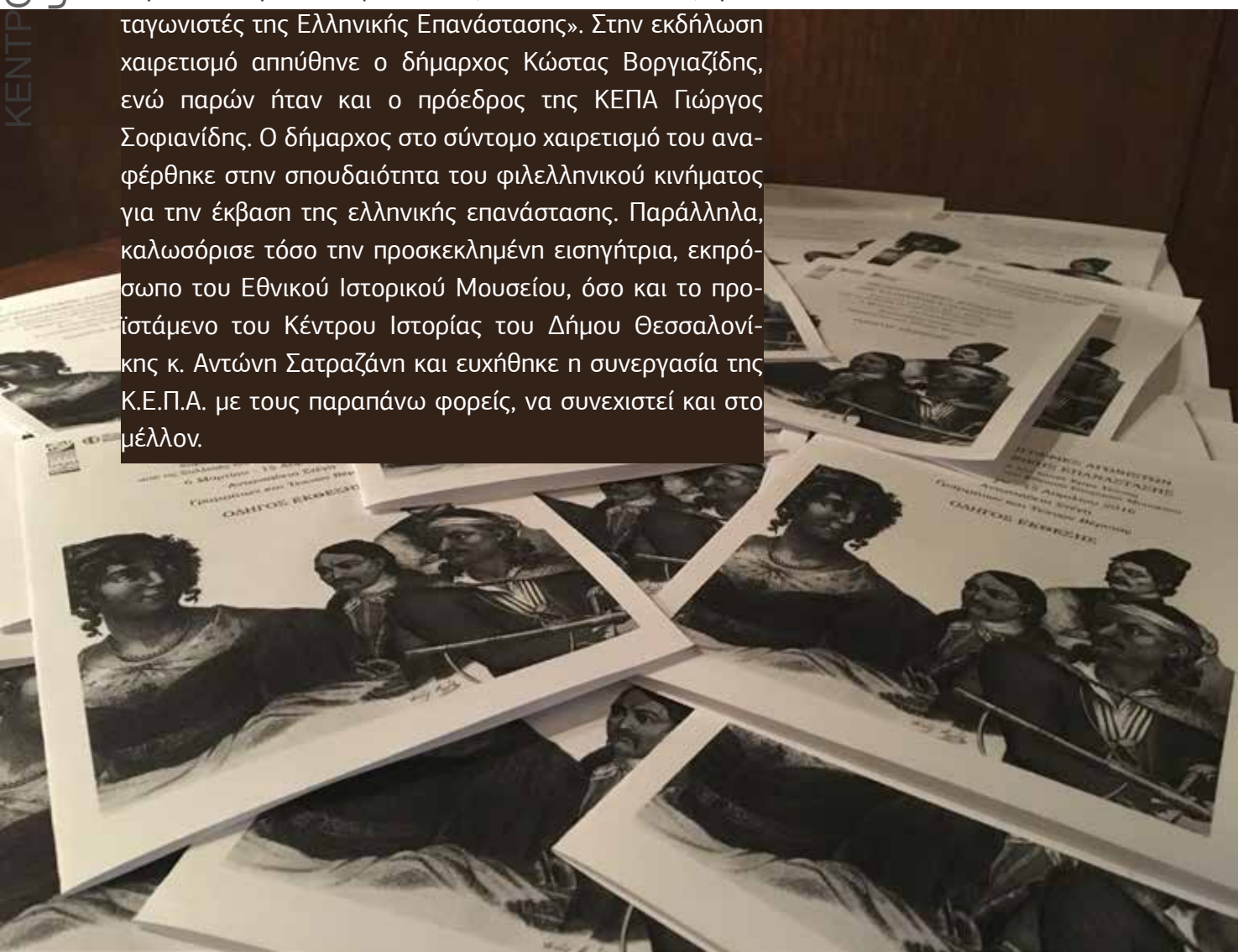
Επίσης, βλ. <http://www.sightseers.gr/cms/>

Οι Ευρωπαίοι φιλέλληνες αποτυπώνουν τους πρωταγωνιστές της Ελληνικής Επανάστασης

Με αφορμή την εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου, η Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας πραγματοποίησε το απόγευμα της Τρίτης 22 Μαρτίου 2016 εκδήλωση – διάλεξη, η οποία εντάσσεται στον ευρύτερο κύκλο ιστορικών διαλέξεων «Βραδιές Ιστορίας» του Κέντρου Τοπικής Ιστορίας. Προσκεκλημένη εισηγήτρια ήταν η Δήμητρα Κουκίου, ιστορικός, προϊσταμένη της βιβλιοθήκης και της συλλογής χαρακτικών του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου Αθηνών, η οποία ανέπτυξε το θέμα: «Οι Ευρωπαίοι φιλέλληνες αποτυπώνουν τους πρωταγωνιστές της Ελληνικής Επανάστασης». Στην εκδήλωση χαιρετισμό απηύθυνε ο δήμαρχος Κώστας Βοργιαζίδης, ενώ παρών ήταν και ο πρόεδρος της ΚΕΠΑ Γιώργος Σοφιανίδης. Ο δήμαρχος στο σύντομο χαιρετισμό του αναφέρθηκε στην σπουδαιότητα του φιλελληνικού κινήματος για την έκβαση της ελληνικής επανάστασης. Παράλληλα, καλωσόρισε τόσο την προσκεκλημένη εισηγήτρια, εκπρόσωπο του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, όσο και το προϊστάμενο του Κέντρου Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης κ. Αντώνη Σατραζάνη και ευχήθηκε η συνεργασία της Κ.Ε.Π.Α. με τους παραπάνω φορείς, να συνεχιστεί και στο μέλλον.

Βραδιές Ιστορίας

Προσωπογραφίες των Αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης

Περιοδική έκθεση της Κ.Ε.Π.Α.

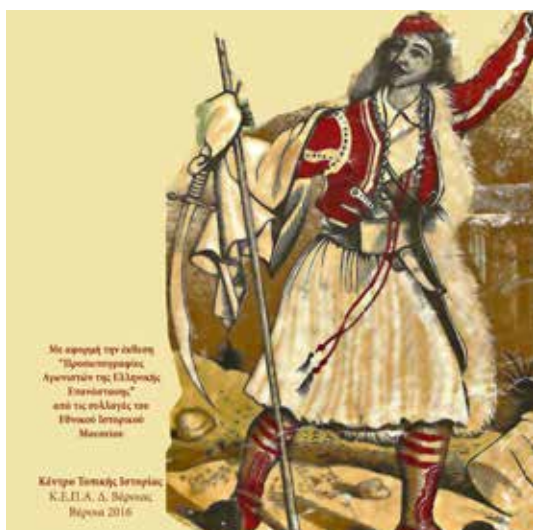
Περιοδική Έκθεση με τίτλο: «Προσωπογραφίες των Αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης», διοργανώνει η Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας σε συνεργασία με το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και το Κέντρο Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης.

Στο υλικό της Έκθεσης περιλαμβάνονται χαρακτηριστικά, λιθογραφίες, γκραβούρες οι οποίες απεικονίζουν προσωπογραφίες γνωστών και άγνωστων αγωνιστών του 1821 καθώς επίσης και αντίγραφα πινάκων οι οποίοι απεικονίζουν σημαντικές στιγμές του αγώνα και μάχες οι οποίες έκριναν το τελικό αποτέλεσμα. Η έκθεση εμπλουτίζεται και από άλλο ιστορικό υλικό και κειμήλια όπως π.χ. έγγραφα, προκηρύξεις, οπλισμός κ.τλ.

Στο κύριο μέρος της έκθεσης προβάλλονται έργα των Adam Friedel, Giovanni Boggi και Karl Krazeisen, ξένων καλλιτεχνών, οι οποίοι αποφάσισαν να αποτυπώσουν στα έργα του μορφές Ελλήνων αγωνιστών, καθώς επίσης και προσώπων τα οποία συνέβαλαν με οποιοδήποτε τρόπο στον αγώνα της ανεξαρτησίας.

Αγωνιστές του '21

μέσα από Αναγνωστικά περασμένων δεκαετιών

Ηλεκτρονική έκδοση της Κ.Ε.Π.Α.

Την έκδοση μπορείτε να την αποκτήσετε μέσω του διαδικτύου στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.veriahistory.gr

Με αφορμή την περιοδική έκθεση «Προσωπογραφίες των Αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης» που διοργάνωσε η Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας σε συνεργασία με το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης και με σκοπό την αξιοποίηση του πλούσιου εκπαιδευτικού υλικού που περιλαμβάνεται στις συλλογές του Μουσείου Εκπαίδευσης «Χρίστος Τσολάκης», το Κέντρο Τοπικής Ιστορίας της Κ.Ε.Π.Α. προχώρησε στην ηλεκτρονική έκδοση «Αγωνιστές του '21 μέσα από Αναγνωστικά περασμένων δεκαετιών».

Στην έκδοση, η οποία αποτελεί συλλογή κειμένων προερχόμενα από εκπαιδευτικά εγχειρίδια Δημοτικού, προβάλλονται προσωπικότητες γνωστών και άγνωστων αγωνιστών, οι οποίοι μετείχαν στον αγώνα της Εθνικής Ανεξαρτησίας. Επίσης, στο Β' μέρος περιλαμβάνονται σκίτσα, προερχόμενα από τα ίδια τα αναγνωστικά, τα οποία προσφέρονται για ζωγραφική και καλλιτεχνική δημιουργία από τους μικρούς μαθητές

Dancing with the Prince

Επιμέλεια: Βούλα Κωτσάλου

Μανωλάκης Κωνσταντίνος, Κιτσόπουλος Δημήτρης,
Νικολάεβ Σωκράτης, Καραγιαννίδης Νίκος
Ε΄ τάξη 14ο Δημοτικό Σχολείο

Η Μικρή Ελένη!!!

Ο κακός άρχοντας!!!

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε σε ένα φτωχικό σπίτι η νεαρή Ελένη. Ο πατέρας της είχε πεθάνει στον πόλεμο και η

μαμά της δεν είχε λεφτά για να την αναθρέψει.

Ο κακός άρχοντας του χωριού Γκρέγκ Χέφλι, ζητούσε τους απλήρωτους φόρους.

Κάποτε τα λεφτά τελείωσαν από την οικογένεια και η μητέρα της ήταν άρρωστη και αβοήθητη και δεν κρατήθηκε για πολύ στη ζωή.

Λίγο πριν πεθάνει όμως της έδωσε το πιάνο της που το αποκαλούσε μαγικό. Αυτό το πιάνο είχε περάσει από γενιά σε γενιά και η Ελένη το θεωρούσε πιο πολύ κειμήλιο παρά μαγικό. Η μητέρα της στην τελευταία της πνοή της είπε:

«Κορίτσι μου παίξε μια νότα στο πιάνο και η ζωή σου θα γίνει ακριβώς όπως την ονειρεύεσαι».

Η Ελένη είχε ενημερωθεί ότι στο γειτονικό χωριό ο πρίγκιπας ζητούσε σύζυγο αυτή που θα χόρευε καλύτερα απ' όλους και θα ήταν η πιο ευγενική. Η Ελένη στην οικονομική κατάσταση που βρισκόταν δεν μπορούσε με τίποτα να πάει στο χωριό. Τότε θυμήθηκε τα

Μουσικό
Μαγικό Πιάνο!!!

λόγια της μητέρας της για το πιάνο. Χωρίς να έχει καμιά άλλη ελπίδα έπαιξε μια νότα μαγικό πιάνο. Τότε ένα φως έλαμψε από παράθυρο και ξαφνικά ένας μονόκερος χρυσαφένια χάρη εμφανίσθηκε μπροστά της.

Η Ελένη δεν πίστευε στα μάτια της. Ο

μονόκερος είπε με απαλή φωνή:

«Μη φοβάσαι δεν θα σου κάνω κακό από τώρα και πέρα θα είμαι ο μαγικός σου προστάτης».

Η μικρή Ελένη μεταμορφώθηκε από φτωχοκόριτσο σε μια εντυπωσιακή με ολόχρυσο φόρεμα πριγκιποπούλα και με τον μονόκερο πήγε στο παλάτι.

Όμως είχε μια ανταγωνίστρια την πριγκιποπούλα κόρη του Γκρεγκ Χέφλι. Ήταν κι αυτή όμορφη και είχε κι αυτή πολύ καλές χορευτικές ικανότητες. Πρώτη χόρευε η κόρη του Γκρέγκ Χέφλι. Ο πρίγκιπας σχεδόν είχε αποφασίσει αλλά μόλις η Ελένη μπήκε στο χορό όλα άλλαξαν. Ο πρίγκιπας θαμπώθηκε από τις χορευτικές ικανότητες της. Ήταν εκθαμβωτική!

Από τότε η Ελένη έζησε στο κάστρο μαζί με τον όμορφο πρίγκιπα. Έκαναν δυο παιδιά και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

Ο καλός φίλος μονόκερος!!!

Ο σκονιός της!!!

Η **Βαγενά** και η **«Λωξάντρα»** της γέμισαν το Χώρο Τεχνών στη Βέροια
Δεν είναι εύκολο ένας μόνο ηθοποιός να γεμίζει την αίθουσα του Χώρου Τεχνών μ' έναν θεατρικό μονόλογο για δύο ολόκληρες ώρες!

Αυτό θα μπορούσε να συμβεί με πολυπρόσωπα μπαλέτα ή όπερα, όπως και συνέβη φέτος. Το άλλο είναι πολύ δύσκολο. Όταν όμως πρόκειται για τη **«Λωξάντρα»** και τη Βαγενά, τα δύσκολα γίνονται εύκολα.

Σωστή, λοιπόν, η επιλογή του Χώρου Τεχνών από την ΚΕΠΑ ως χώρου της παράστασης, αλλά και σωστή η επιλογή του έργου ως πρώτου της **«Εβδομάδας Θεάτρου»**, που οργανώνει με αφορμή την **«Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου»**.

faretra.info

«Ερωμένες στον καμβά»,
της **Σοφίας Καψούρου...**

Όμορφες στιγμές, από αυτές που μόνο το θέατρο προσφέρει, είχαν την ευκαιρία να ζήσουν το βράδυ της Τετάρτης 30 Μαρτίου 2016 όσοι παρακολούθησαν την παράσταση **«Ερωμένες στον καμβά»** της Σοφίας Καψούρου (παραγωγή του θεάτρου «το τρένο στο Ρουφ»), που παρουσιάστηκε στην Αντωνιάδεια Στέγη. Έξυπνο κείμενο, δυνατές ερμηνείες, εικαστικές παρεμβάσεις άκρως καλαίσθητες και ωραίοι φωτισμοί οδήγησαν σ' ένα αποτέλεσμα εντυπωσιακό. Το παρατεταμένο χειροκρότημα του κόσμου, που γέμισε την αίθουσα, απέδειξε ότι το καλό, πάντα ξεχωρίζει ...αλλά, πρέπει και να ενισχύεται!

pliroforiodotis.gr

Ο κόσμος που περίμενε, για να δει την παράσταση της **«Φαλακρής Τραγουδίστριας»** του Ιονέσκο, που εντάχθηκε στις παραστάσεις της **«Εβδομάδας Θεάτρου»**, δεν περίμενε απλά στο φουαγιέ της Στέγης ή στο γκισέ της έκδοσης των εισιτηρίων αλλά και έξω, στις σκάλες του Θεάτρου, δημιουργώντας ένα αίσθημα ευφορίας για την παρουσία της Τέχνης στη ζωή και για την ανταπόκριση που βρίσκει στον κόσμο σε τόσο δύσκολες εποχές.

Το συμπέρασμα από την **«Εβδομάδα»** είναι ότι ο κόσμος τη χάρκε, βρίσκοντας σ' αυτήν μια νησί-δα διαφυγής από τα καθημερινά προβλήματα, με προσωρινή έστω παρηγοριά την Τέχνη.

faretra.info

υ
ο
δ
τ
ρ
ο
υ
ε
θ
α
δ
α
μ
ε
β
δ
ο
μ
ε
β
δ
ο
μ
ε

Οδυσσέας Ελύτης

Ο ποιητής του Αιγαίου

Το Ζωγράφειο Λύκειο Κωνσταντινούπολης και τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη Θεσσαλονίκης διοργανώνουν το διεθνές μαθητικό συνέδριο με θέμα: «Οδυσσέας Ελύτης. Ο ποιητής του Αιγαίου». Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στην Θεσσαλονίκη, στα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη, από 30 Μαρτίου έως 3 Απριλίου 2016, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Πρόκειται για το πέμπτο μαθητικό συνέδριο. Τα προηγούμενα ήταν αφιερωμένα στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, τον Κ. Π. Καβάφη, τον Γιώργο Σεφέρη, τον Γεώργιο Βιζυινό και πραγματοποιήθηκαν με τη συμμετοχή 250 μαθητών και εκπαιδευτικών από σχολεία της Ελλάδας, της Κύπρου, της Αιγύπτου, της Τουρκίας, της Αμερικής καθώς και εκλεκτών εκπροσώπων των γραμμάτων και των τεχνών. Το διεθνές μαθητικό συνέδριο απευθύνεται σε μαθητές λυκείου και αφορά τη ζωή και το έργο του Νομπελίστα Έλληνα δημιουργού.

Το συνέδριο το Σάββατο 2 Απριλίου επισκέφτηκε την Ημαθία (Βεργίνα, Νάουσα, Βέροια). Ειδικότερα, μετά από επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βεργίνας και στη Νάουσα, το απόγευμα του Σαββάτου στο Χώρο Τεχνών Βέροιας, πραγματοποιήθηκε συζήτηση με θέμα: «Με ανοικτά χαρτιά για τον Οδυσσέα Ελύτη». Στη συζήτηση συμμετείχαν οι: Θανάσης Βαλτινός, Γιώργος Σκαμπαρδώνης, ο Επίτιμος Καθηγητής του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ David Connolly, ο Καθηγητής του Τμήματος Μεσαιωνικών και Σύγχρονων Γλωσσών του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης Peter Mackridge, η Καθηγήτρια Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου Σαπιέντσα της Ρώμης Paola Maria Minucci, ο Ποιητής Κυριάκος Συφιλιτζόγλου και εκπρόσωποι των μαθητών. Συντονιστής: Μανώλης Πιμπλής, Δημοσιογράφος.

30 Μαρτίου έως
03 Απριλίου 2016

Θεσσαλονίκη - Βέροια

>>ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ 7ου ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ >>>>>

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Κ.Ε.Π.Α.) ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ:
της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής **UNESCO**
του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού
και του Δήμου Βέροιας

Η «ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ» και ο «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ» διοργανώνουν τον 7^ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Ποίησης και Διήγηματος «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ».

- Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι οι εντός κι εκτός Ελλάδας διαμένοντες, με την προϋπόθεση τα κείμενά τους να είναι στην ελληνική γλώσσα.
- Κάθε διαγωνιζόμενος έχει δικαίωμα να λάβει μέρος με **1** έως **6** ποιήματα μέχρι 3 σελίδες συνολικά και με **1** **διήγημα** έως 6 σελίδες (σε γραμματοσειρά των 12 στιγμών).
- Για το διήγημα τα κείμενα θα σταλούν σε τέσσερα (4) αντίτυπα με απλή ταχυδρομική επιστολή.
- Για την ποίηση θα σταλούν σε τρία (3) αντίτυπα με απλή ταχυδρομική επιστολή.
- Έξω από το φάκελο θα ορίζεται η κατηγορία «Ποίηση» ή «Διήγημα», ενώ στη θέση του αποστολέα θα αναγράφεται μόνο το ψευδώνυμο.
- Τα πλήρη στοιχεία των διαγωνιζομένων [ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας, ταχ. κώδικας, τηλέφωνο, τίτλοι έργων, ψευδώνυμο και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (εφόσον υπάρχει)] θα εσωκλείονται σε ένθετο σφραγισμένο φάκελο, στον οποίο θα αναγράφεται εξωτερικά μόνο το ψευδώνυμο.
- Τα κείμενα πρέπει να μην έχουν εκδοθεί σε βιβλίο και να μην έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά, εφημερίδες ή διαδίκτυο.

>>>>>ΠΟΙΗΣΗΣ & ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ»

Την Κριτική Επιτροπή αποτελούν:

{ **Αντώνης Φωστιέρης**, ποιητής.
Βασίλης Αλεξίου, καθηγητής λογοτεχνίας στο ΑΠΘ
Μιχάλης Γκανάς, ποιητής
Παντελής Τσαλουχίδης, φιλόλογος, κριτικός λογοτεχνίας
Σοφία Νικολαΐδου, φιλόλογος, συγγραφέας

Τα βραβεία και οι έπαινοι θα απονεμηθούν τον **Οκτώβριο του 2016** στη Βέροια
στην Αντωνιάδαιο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών.
Όλα τα διακριθέντα έργα θα δημοσιευτούν σε ειδική έκδοση της Κ.Ε.Π.Α. Δήμου Βέροιας
και θα διατεθούν δωρεάν σε όσους πάρουν βραβείο και έπαινο.

Τελευταία ημερομηνία αποστολής, με σφραγίδα ταχυδρομείου,
ορίζεται η **31^η Αυγούστου 2016**.

Διεύθυνση αποστολής:
Κ.Ε.Π.Α. ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
Παύλου Μελά & Μπιζανίου
(4 όροφος)
59131 ΒΕΡΟΙΑ

Περισσότερες πληροφορίες:

κα Ξένια Πέτρου
2331078106 Ώρες επικοινωνίας (7:30- 15:00)
& 6976677575

κα Ευγενία Καβαλλάρη
6978163060
ώρες επικοινωνίας (19-21 μ.μ)

κ. Παναγιώτη Καπετανάκη
6972403689

Για την οργανωτική επιτροπή
Γεώργιος Σοφιανίδης
Αντιδήμαρχος Πολιτισμού και Παιδείας
Πρόεδρος Κ.Ε.Π.Α. Δήμου Βέροιας

Ευγενία Καβαλλάρη
Πρόεδρος του Συνδέσμου
Φιλολόγων Ν. Ημαθίας

Ευ δημιουργείν

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΧΟΡΟΥ

345 χορευτές από 27 Σχολές Χορού από όλη την Ελλάδα. Τρίκαλα, Λάρισα, Καρδίτσα, Παλαμάς, Άρτα, Λιβαδειά, Δράμα, Καβάλα, Θεσσαλονίκη, Εύοσμος, Πειραιάς, Καλαμαριά, Σίνδος, Λαγκαδάς, Ν. Μουδανιά συναντήθηκαν στην καρδιά του χορευτικού παλμού, τη Βέροια.

Με ένα πραγματικά θερμό χειροκρότημα έπεσε χθες το βράδυ στο Χώρο Τεχνών η αυλαία του 10ου Πανελληνίου Διαγωνισμού Εντέχνου Χορού «ΕΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΝ», που διοργάνωσαν από κοινού το Σωματείο Χορού και Ρυθμικής και η Κ.Ε.Π.Α. Δήμου Βέροιας. Ήταν φυσικά μια επιβράβευση για τους χορευτές, τους δασκάλους τους και τους διοργανωτές, αλλά και μια εκδήλωση ικανοποίησης των θεατών συνολικά για τη φετινή διοργάνωση, η οποία παρά τις όποιες δυσκολίες κρατήθηκε σε υψηλό επίπεδο και ξεπέρασε σε αριθμό συμμετοχών, την περσινή.

Στους ασφυκτικά γεμάτους χώρους που φιλοξενήθηκαν οι δραστηριότητες του διαγωνισμού, μικροί και μεγαλύτεροι χορευτές παρέσυραν το κοινό σε ένα ταξίδι τέχνης, προκάλεσαν σκέψεις και κίνησαν την περιέργεια, για το χορό του χθες και του σήμερα. Το ενδιαφέρον του κοινού ήταν εξαιρετικά μεγάλο, απόδειξη ότι, τα εισιτήρια και των δύο τελικών, εξαντλήθηκαν, με τα έσοδα να προσφέρονται συνολικά στη «ΦΛΟΓΑ».

Στην τελετή λήξης παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος Βέροιας, Κωνσταντίνος Βοργιαζίδης, ο Αντιδήμαρχος Παιδείας και Πρόεδρος της Κ.Ε.Π.Α. Γιώργος Σοφινίδης, ο Αντιπρόεδρος της Κ.Ε.Π.Α. Χρήστος Κούτρας, ο Αντιδήμαρχος Οικονομικών Στέλιος Ασλάνογλου, ο Πρόεδρος της Α' Θμιας Σχολικής Επιτροπής Διονύσης Κουλουριώτης, το μέλος του Δ.Σ της Κ.Ε.Π.Α. Μαρία Παπαδοπούλου κ.α.

Συγχαρητήριο

Η Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας συχαίρει όλες τις μαθήτριες της Σχολής Χορού της Κ.Ε.Π.Α. που συμμετείχαν στον 10ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Έντεχνου Χορού «ΕΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΝ», που πραγματοποιήθηκε στις 15-16-17 Απριλίου 2016, στο Χώρο Τεχνών.

Ιδιαίτερα συχαίρουμε τις μικρές μαθήτριες μας, που κέρδισαν το δεύτερο βραβείο στην κατηγορία τους, συγκεντρώνοντας μάλιστα υψηλή βαθμολογία. Ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνει στις δασκάλες τους, Μαυρέττα Λενικάκη και Ειρήνη Θανασούλη και στην κ. Κατερίνα Παύλου, συνοδό τους στο πιάνο.

Όμως, είτε διακρίθηκαν είτε όχι, το ουσιώδες βρίσκεται στη συμμετοχή και στην απόκτηση εμπειριών που προκύπτουν από αυτή, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για έναν Διαγωνισμό πανελλαδικής εμβέλειας.

Το αρχοντικό Σαράφογλου

στο δίκτυο πολιτιστικών θεμάτων

**«Ματιές στο παρελθόν του τόπου μας
με αφορμή ένα μνημείο της γειτονιάς μας»**

Στο πλαίσιο της προσπάθειας για τον εμπλουτισμό των δράσεων των εκπαιδευτικών που υλοποιούν προγράμματα Πολιτιστικών Θεμάτων και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ημαθίας δημιούργησε τοπικό δίκτυο Πολιτιστικών Θεμάτων και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, με τίτλο: «Ματιές στο παρελθόν του τόπου μας με αφορμή ένα μνημείο της γειτονιάς μας».

Σκοπός της δημιουργίας του τοπικού δικτύου είναι η ανάπτυξη ενός πλαισίου επικοινωνίας, υποστήριξης και ανατροφοδότησης των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων που υλοποιούν προγράμματα Πολιτιστικών Θεμάτων ή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, με θεματολογία που σχετίζεται με τη μελέτη της τοπικής ιστορίας και ιδιαίτερα με τα ιστορικά και περιβαλλοντικά μνημεία της περιοχής της Ημαθίας.

Μεταξύ των διαφόρων μνημείων της πόλης και της περιοχής μας, αντικείμενο έρευνας γίνεται και το αρχοντικό Σαράφογλου, ως δείγμα της παραδοσιακής βεροιώτικης αρχιτεκτονικής. Το αρχοντικό ερευνά ομάδα μαθητών της Στ' τάξης του 16ου Δημοτικού Σχολείου Βέροιας με τη συνδρομή των υπεύθυνων εκπαιδευτικών.

Ήδη, οι «μικροί ερευνητές», με τους δασκάλους και την υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων κα Έφη Αντωνιάδου, επισκέφτηκαν το αρχοντικό προκειμένου να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με το χώρο, να γνωρίσουν περισσότερες πληροφορίες για την ιστορία του αρχοντικού, τους ιδιοκτήτες του, καθώς επίσης και στοιχεία που αφορούν την αρχιτεκτονική του.

Σύντομα θα ακολουθήσουν νέες επισκέψεις και δραστηριότητες στο χώρο του αρχοντικού.

Εκπαιδευτικά Προγράμματα **Τοπικής Ιστορίας**

Συνεχίστηκαν οι επισκέψεις σχολικών τάξεων στον Χώρο Τεχνών Βέροιας με σκοπό την παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποίησε το Κέντρο Τοπικής Ιστορίας της Κ.Ε.Π.Α. Δ. Βέροιας.

Το Χώρο Τεχνών επισκέφτηκαν τάξεις Δημοτικών Σχολείων με σκοπό την παρακολούθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων «Η Βέροια στη Μυθική Εποχή» και «Γνωρίζω την πόλη μου μέσα από φωτογραφίες».

Στα πλαίσια των προγραμμάτων, μέσω των εικόνων και της αφήγησης, οι μαθητές γνώρισαν μύθους που σχετίζονται με τη Βέροια και την ευρύτερη περιοχή της Ημαθίας. Ο Φέρωνας και ο Βέρης, με τους οποίους συνδέεται το όνομα της πόλης, ο βασιλιάς Μήδας και ο κήπος των ρόδων, η γοργόνα, αδελφή του Μεγαλέξανδρου, αλλά και η βασίλισσα Βεργίνα είναι ορισμένοι από τους πρωταγωνιστές των μύθων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Μέσα από το δεύτερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι μαθητές γνώρισαν το παρελθόν της πόλης τους. Με τη βοήθεια φωτογραφικού υλικού προσπάθησαν να ταυτίσουν περιοχές, που στο πέρασμα του χρόνου άλλαξαν όψη, γνώρισαν μνημεία και αρχοντικά που, είτε δεν υπάρχουν πια, είτε έχουν υποστεί φθορές στο πέρασμα του χρόνου, έλαβαν πληροφορίες για τις συνθήκες του παρελθόντος.

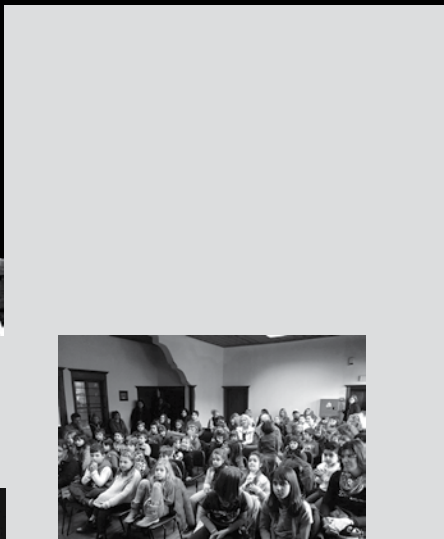
Φω γραφικός περίπατος

στα Πολιτιστικά Δρώμενα

άνοιξη

άνοιξη

2016

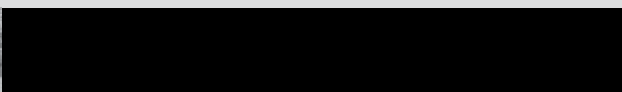

άνοιξη
2016

Φωτογραφίες: Γιάννης Καμπούρης, Νανά Καραγιαννίδου, faretra.info

Δήμος Βέροιας

Κωνσταντίνος Βοργιαζίδης - Δήμαρχος

Κοινωφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης

Πρόεδρος
Γιώργος Σοφινίδης

Αντιπρόεδρος
Χρήστος Κούτρας
Μέλη
Νένα Γεωργιάδου
Ευγενία Ιακωβίδου
Βασίλης Λυκοστράτης
Πετρούλα Παπαδίνα
Μαρία Παπαδοπούλου
Θανάσης Σιακαβάρας
Δημήτρης Τατασιδής
Μιχάλης Τρανίδης
Νίκος Τσιαμήτρος

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΗΜΟΥ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ

Δήμου Βέροιας
Π. Μελά & Μπιζανίου
591 00 Βέροια
Τ. 23310 78100 - 78120
Φ. 23310 27914

e-mail: kepa@veriaculture.gr
www.veriaculture.gr
fb ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Διοικητικό Προσωπικό

Διευθυντής
Γιάννης Καμπούρης
Προϊστάμενος Οικονομικών / Διοικητικών
Δημήτρης Τατασιδής
Προγραμματισμός / Οργ. Παραγωγής
Νανά Καραγιαννίδου
Παραγωγή
Παναγιώτης Πελαλίδης
Εκπαιδευτικός Τομέας
Όλγα Μυλωνά
Κέντρο Τοπικής Ιστορίας
Μανώλης Ξυνάδας
Ειρήνη Σαββίδου
Νομική Υποστήριξη
Δημήτρης Σαββουλίδης
Γραμματεία
Δημήτρης Βέρρος
Γιώργος Νιώπας
Υποστήριξη Οικονομικού
Ξένια Πέτρου
Τεχνικός Τομέας
Αντώνης Στεφανόπουλος
Γιώργος Ανδρεόπουλος
Κώστας Τυφλίδης
Λάζαρος Αβραμίδης
Νίκος Νικολόπουλος
Υποστήριξη Παραγωγής
Στέλλα Χρυσοπούλου
Πόπη Χρυσοπούλου
Γεωργία Παμπούκα
Ελένη Παλαπανίδου
Δημοτική Βιβλιοθήκη
Βούλα Κοτσάλου
Δημοτική Βιβλιοθήκη Μακροχωρίου
Μιράντα Σαμαρά
Γενικών Καθηκόντων
Δημήτρης Στεργιόπουλος
Προβολή / Επικοινωνία
Νανά Καραγιαννίδου

ISSN 1106 5354

